

наша Ніва

П Е Р Ш А Я Б Е Л А Р У С К А Я Г А З Э Т А

Заснаваная ў лістападзе 1906. Адноўленая ў траўні 1991. Выдавец: Фонд выдання газеты «Наша Ніва». Выходзіць штотыднёва, у пятніцы

**Калякін
узначаліць штаб
адзінага**

Ценевы ўрад будзе называцца
нацыянальным камітэтам.

Старонка 3

**Мілінкевіч
як аратар**

Адзіннатацца гадоў кіраванья
Лукашэнкі паказалі, што яго
немагчымы перакрычаць.
Мілінкевіч такой мэты ня ставіць.

старонка 5

СКАНДАЛ

**Лішкі бранятанкавай
прадукцыі**

У турму трапіў дырэктар
Барысаўскага танкавармонтнага
заводу, які вінаваціл ў кантактах
з рэжымам Хусэйна. Старонка 7.

КУЛЬТУРА

«Ксты» і дуліна ў кішэні
Пасля непрыхавана слабой
«Дуліны ад Барадуліна» з'явілася
гейльская сефія «Ксты». Даўже
апошнія кнігі Рыгора Барадуліна
пастаўлі рабром пытаныне
аб прыродзе яго таленту. Піша
Аляксандар Фядута. Старонка 9.

КІНО

Сыцілы шарм стаіцызму
Новы фільм Алега Дашкевіча —
пра адзін дзень, пражыты пры
рэжыме Лукашэнкі. Піша Андрэй
Расінскі. Старонка 8.

КАМЭНТАРЫ

Атэістычны рэванш

Ці ж маўчаныне праваслаўных і
каталіцкіх зларху Беларусі, калі
улады душаць Эвангельскую
царкву, гэта справядлівасць у
дачнічнені для самога Хрыста?
Піша Петра Рудкоўскі.

Старонка 14.

АБ УСІМ ПАТРОХУ

Бэххэм як люстэрка

Напачатку быў Дэвід Бэххэм.
Першы футбалет — ікона поп-
культуры. Сёння свае Бэххэмы
есць ужо ў Рәсей, Румынії,
Украіне. Старонка 21.

ЛЕВЫМ ВОКАМ

**Выбар адзінага.
Погляд з Каракасу**

Ніяма нічога лепшага на сьвіце,
як сядзесь на беразе Карабскага
мора, цягнуць мясцовы ром і раз-
важаюць пра лёсы беларускай дэ-
макраты. Фэльетон Лёліка Ушкіна.
Старонка 24.

«Magy!» — сказаў ён. Рэпартаж Алеся Кудрыцкага з Кангрэсу дэмакратычных сілаў. Старонкі 3—5.

Выбар зроблены: Мілінкевіч

**Лябедзьку
на пераправе
не мяніяць**

Палітрада АГП не прыняла
адстаўкі лідэра.

старонка 3

**Акадэмік
Вайтовіч
пераацані ѿ сілы**

Маладафронаўцаў
без маладафронаўцаў жанілі.

старонка 3

**Лукашэнка здае
«Белтрансгаз»?**

Дзяржава жадае скупіць
усе акцыі «Белтрансгазу».
Піша Зьміцер Дрыгайла.

Дзяржава, якой належыць
99,88% акцый ААТ «Белтранс-
газ», жадае набыць апошнія
0,12% (або 236 706 акцый, ці 947
млн руб.), што належыць працоў-
наму колектыву прадпрыемства.
Урад матыве патрэбу гэтага тым,
што ў штапах — стваральныя газат-
ранспартнага сумеснага прадпрые-
мства з ААТ «Газпром» «на па-
рыгтніх умовах». Дамова з ра-
сейцамі нібыгта ўжо заключаная.
Пра гэта паведаміў першы від-
прем'ер ураду Уладзімер Сямаш-
ка 5 кастрычніка на Х Беларускім
энэргетычным і эколагічным кан-
грэсе ў Менску. Від-прем'ер ад-
значыў, што перамовы з «Газпро-
мам» пра стварэнне СП на базе
«Белтрансгазу» не спыняліся.
«Проста мы не сышліся ў цене». А
у наяўнасці мінартарных акцы-
янэраў «Газпром» сёнянія бачыць
падвох. Дамаўляцца з дробнымі
трымальнікамі акцыяй будуть 11
кастрычніка на агульнім сходзе
акцыянэраў прадпрыемства. Старонка 6.

**Дрыганты
на Малой сцэне**

Што такое Дзікае
Паляванье? Гэта ўлада
жаху, які паралізуе.
У Купалаўскім — спектакль
лаводле Каракевіча.

Чаму менавіта «Дзікае паля-
ванье»? Чаму менавіта зараз? Толькі таму, што Каракевічу сё-
лета 75 гадоў? І што ўласна яны
хадзелі гэтымі сказаць? Прэм'ера
спектаклю «Дзікае паляванье на
караля Стаха» адбылася 30 вер-
асення на Малой сцэне Купалаў-
скага тэатру. Старонка 8.

50 РАДКОЎ РЭДАКТАРА

Новая палітычная сітуацыя

Выбар зроблены. Дыскусіі скончаны. Кандыдат ад апазыць абраны. Яе на выбары павядзе Аляксандар Мілінкевіч.

Складаецца новая палітычная рэальнасць.

Ад Мілінкевіча дэлегаты

Кангресу пачлі штосці такое, чаго николі на чулі ад лідерам апазыць — заклік да жалезнай дысыпшпіны, як на вайне. Мы мусім выбудаваць дэмакратичную вэртыкаль, больш кансалідаваную за лукашэнкаўскую. Бо ідзіну.

Прыкладна гэтак сказаў ён:

Усе погляды прыкаваныя ціпер да Мілінкевіча. Ад яго будзе залежаць ціпер так шмат. Ці

здолеет адсунуць штагтных дэматаўгаў на другі плян, не разбурышы пры гэтым калянцы? Ці зможа знайсці новую рыторыку, якая б запіквала шырокія славы выбараў? Ці зможа штодзённа весь завочную дыскусію з Лукашэнкам, падтрымліваць цікаўасць да сябе?

“Геі” на ўхадзе ў ДК МАЗу паказалі, што кампанія будзе найбруднейшая. Нічога такога ў 2001 годзе ўлады сабе не дазвалялі. Каго лукашэнкаўцы дапусціць да выбараў у якасці тэхнічных кандыдатаў. Гайдукевіча? Казуліна? Які расклад палітычных сілаў будзе перад выбарамі? Усё гэта начынаем аналізаваць у гэтым нумары “НН”.

Трагедыя нацыянальных бібліятэк

Узвядзеніе Нацыянальнай бібліятэгі на выклікала ў нацыянальных эмоцій. Людзі, для якіх наведванне бібліятэг — рэальная патрэба, ведаюць вартасць “дымантнага”.

Катастрафічна пагаршаецца якасць бібліятэчнага фонду. З 1995 г. на трох мільёнах кніг скіраціўся кніжны фонд, наведальнасць і колькасць выдаеннія літаратуры. Но новых паступленняў вобмаль, бо книга самых разыўных краін свету амаль не трапляе ў Беларусь.

Больш за тое, апошнія 15 гадоў у краіне ніякіх змяншэніяў колькасці бібліятэк. У 1991 г. было 6,1 тыс. бібліятэк, у 1995 г. — 5367, у 2004-м — 4438. За дзесяць год у Беларусі ліквідаваліся толькі бібліятэкі!

Для вэсікі гэта спарадкіна катастрофа. Тысяча зынікльых бібліятэк — гэта агуменыяе цэлыя краіны. Весь што на адной чашы шаліць. А на іншай — адзінай на юсю краіну новая бібліятэка. Інфармацыйны й культурнае аставанніе паміж сельскай мясцовасцю і гарадамі, паміж паказушнымі цэнтрамі і дабытм агулам нарастаете ў гэамэтрычнай прагрэсіі. Якія станцыі мэтро “Маскоўскай” паўстаюць гмах кнігазбору. А за кальцавой дарогаю, паміж пушчай, балот даждываюць апошнія сотні бібліятэк — як напамін пра род чалавечы, што некалі там пражывалаў.

Сяргей Харэўскі

Працяг тэмы на старонцы 15.

У чым іх недзяржаўнасьць?

Рэктараў недзяржаўных ВНУ будзе прызначаць міністар адукацыі. Так гаворыцца ў першым законе, зацверджаным палатай прадстаўнікоў на вясенскай сесіі. Піша Зыміцер Дрыгайлі.

Адным з першых законоў, тамі зьяўляючыя больш за 360 тысяч чалавек (300 тыс. вучана ў дзяржаўных ВНУ, з іх — 140 тыс. на платнай аснове). Завочнікі ў Беларусі складаюць 47%.

Стары закон аб адукацыі дзеянічай да пачатку 1990-х. За гэты час колькасць студэнтаў у краіне павялічылася з 180 да 370 на 10 тыс. насельніцтва. Цяпер студэн-

тамі зьяўляючыя больш за 360 тысяч чалавек (300 тыс. вучана ў дзяржаўных ВНУ, з іх — 140 тыс. на платнай аснове). Завочнікі ў Беларусі складаюць 47%.

Новы закон вяртае вышышую адукацыю да савецкай мадэлі. Ён не прадугледжвае бакалаврыяту. Навучаные будзе чатырохгадовым (у асобынных ВНУ — пяць). Затое засталася магістратура (1—2 гады). Новы закон дазваляе ВНУ мец свае каледжы й ліцэі.

Галоўны падарунак робіцца прыятвеным інстытутам. Цяпер рэктары прыватных ВНУ (такіх у краіне дзесяць) будуть назначацца ў здымніцы з пасады міністрам адукацыі — прадстаўнікамі дзяржавы.

Најбольш хвалюючае для студэнтаў пытаныне — тэрмін абавязковага разъмеркавання, які плюнавалі павалічыце да пяці гадоў. Пакуль пакінулі статус-кво — два гады для студэнтаў ВНУ і год для выпускнікоў тэхнікумаў і каледжаў. Калі студэнт-бюджэтнік не падзене па разъмеркаванні, ён будзе вымушаны кампенсація дзяржаве коштамі яго навучання. Памер кампенсацыі

прыкладна роўны 25 млн рублёў.

На парадку дні сесіі ёсць і іншыя законы. У камісіі па нацыянальной бясіпеці завяршаецца праца над законапраектам аб барацьбе з карупцыяй, які дэпутаты двойчы накірувалі на дапрацоўку. Самы цікавы з законапраектаў — практэкт бюджету на наступны год — у Аўтуному замню ўжыці не пааступіў.

Яшчэ будуть разгляданыя законапраекты аб унісенніх змене у Адміністрацыйны кодэкс, зачыненіі асноўных напрамкаў унутранай і замежнай палітыкі, змены ў Крымінальны, Крымінальна-пракуратуральны й Крымінальна-выкананчы кодэксы.

Каваленя працягвае пагром

Андрэй Кіштымаў (на фота справа), даследчык гісторыі эканомікі, стаў чарговым вядомым навукоўцам, якога пазбавілі працы ў Інстытуце гісторыі Акадэміі навук. З кандыдатам гістарычных навук, які адпрацаўваў у Інстытуце ад 1979 году, “не падоўжаны контракт”. Гэтааму папярэднічай выхад із асгалістніцкай манаграфіі па аграрнай гісторыі Беларусі, у якой Кіштымава звязана з “залаўгічнай нянавісцю і антысавецкім паскілем. Вось яна, новая-стара мова беларускай гістарычнай навукі. Заслуга пагрому беларускага акадэмічнага асяродку належыць новапрызначанаму дырэктару Інстытуту гісторыі Аляксандру Кавалену.

• • • • •

ДЗЕ ВАРТА БЫЦЬ

«Наша Ніва» і «ARCHE» ў Наваградку

Валер Булгакаў, Андрэй Дынько і Андрэй Хадановіч сустэрніца з чытчамі з старой беларускай стаўліцай і яе ваколіцай 13 кастрычніка, у чацвер. Пачатак з 16-й гадзінне. Пра месца сустэрні можна даведацца праз тэлефон 343-41-49.

Толькі да 17 кастрычніка

ў Музэі гісторыі і культуры Беларусі (Менск, вул. Маркса, 12) дэмантруючы чатыры ўнікальныя слуцкія паясы, перададзеныя з Дзяржаўнага гістарычнага музею ў Маскве. Штодня да 18-й, апрача серады.

Пра выставу «Слуцкіх паясоў» — на старонцы 8.

Падпіска на «ARCHE»

Працягваецца падпіска на штодвухмесячнік «ARCHE». Часопіс можна атрымліваць практычна толькі праз падпіску. Падпісны індэкс 00345. У «ARCHE» друкуецца палітычны аналіз, культурная крытыка, гістарычныя матэрыялы, нонканфармісцкая літаратура.

IN MEMORIAM

Ён сышоў
этак рана

З Зымітра Кісяля ніколі не быўала сорамна. Цяжка пералічыць ягоныя заслугі ў адраджэнні беларускіх спраў. Паходзіў зімі ў вядомых беларускіх патрыётаў, рагірэсаваных сталінскімі рэжымам. Адзін з стаўлічных фундатараў беларускай культуры. Шматлікія культурніцкія фестывалі пачатку 1990-х былі зорынікамі яго гонаў праці. Зыміцер Кісяль, як толькі пачаў нешта зарабляць у бізнесе, адразу стаў адличваць на справы беларускія, не пакідаючы часам сабе амічога. Ён і бізнес свой

разглядаў як крыніцу фінансавання беларускага Адраджэння: адзін з заснавальнікаў традыцыйнай беларускай памяці Ларысы Геніюш з Эльве, адзін з заснавальнікаў Дзен памяці братоў Каліноўскіх з Свіслочы, ініцыятаў адраджэння Сацыял-дэмакратычнай грамады ў Горадні. Аўтар “Пагоні”, пэўны час — старшыня горадзенскай філіі БАЖ.

Ён ведаў шмат пра кожную вуліцу, кожны дом у Горадні. Меў сяброў па ўсёй краіне і за яе межамі. Калі думаеш, якімі людзьмі увасабляеца Беларусь, дык Зыміцер Кісяль стаіць тут у першым шэрагу. Ён даказаў гэта цэлым сваім жыццём і апошнімі сваімі днямі.

Зыміцер Сідаровіч

«Магу!» — сказай Мілінкевіч

У Палацы культуры МАЗу 1—2 кастрычніка выбрали лідэра апазыцы. Піша Алеся Кудрыцкі.

Хоць Кангрэс мусіў пачаца толькі ад 14-й, жыхцё ў палацы віравала ад сёмыя ранку. На реєстрацыю стаялі даўжэныя чэргі дэлегатаў, валиянтры спрытна пакавалі тэчкі матэрыяламі Кангресу, кніганацы працавалі літаратуру й музычныя дыскі. Ахову будынку забясьпечвалі сорак хлопчыц з «Правага альянсу». Цягам двух дзён яны неснаёліва, але прафэсійна адсочвалі ўсіх выпадковых людзей і ахоўвалі ўсіх кандыдатаў у прэзыдэнты. Калі індыдэнты і адбываціся, дык толькі па-за сценамі будынку. Напрыклад, выступ тэатральнай каманды, якая сілком пхала ў руку дэлегатам блакітныя паветраныя балёнікі, паслы чаго праэмантравала для тэлекамэрэй БТ і АНТ «пашалунак геяў». Адзін з «тэх» цішком выцер вусны, а журналісты брахалавак з пачуцьцем выкананага абавізу пахалі рабіць «матэрыял пра Кангрэс».

У гэты час у цесных пакойчыку, набітым журналістамі, кіраўніцтвам АГП праводзіла пасяджэнне. Было пастаноўлені патрабаваць, каб Кангрэс быў стальным органам, дэлегаваўшы паўнамоцтвы па вырашэнні багучых пытанняў будучай палітычнай раздзе. Толькі з такой умовай Анатоль Лябедзька пагадзіўся падпісаць палітычнае пагадненне. АГП не задавальняла пасыльніца Алеся Мілінкевіча, які заявіў, што кіраўніцтва кампаніі адзінага кандыдата мусіць штаб, які павінен мець жорсткую вэртыкальную структуру — каўнісцівітавы і безадказны.

У кулоарах Кангресу шоку новы лідар расейскага Саюзу правовых сіл Мікіта Балых: «Да апошняга моманту не верый, што зборыца столькі людзей». Пытаючыся, дзе дэмакраты маюць больш працы — у Расеі ці ў Беларусі, — сп. Балых называў складаным: «Казаць пра дэмакратычныя перспектывы Расеі цяпер рана. Але сама надзённая праца ў беларускіх дэмакратоў больш складаная, хоць агульная сітуацыя больш спрыяе Беларусі».

Сутычкі ў кампрамісе

Зялі набітая бітком. Балконы упрыгожаны транспарантам «Разам — за свабоду і перамены» і въявай мапы Беларусі з сэрцам усярэдзіне. На сцену выходзіць тузін фотакарэспандэнтаў да тэлесцэнтру — яны здымалі прэтэндэнтаў да VIP-асоб у першых шэрагах. Мілінкевіч з'яўляецца ў залі з не-вялікім спазненнем і адразу сутыкаецца з павышанай увагай прэзы. Карэспандэнты атачваюць яго шчыльным колам. Рантам гучыць музыка — мэлёдый з «Полацкага сшытку». Яна многім незнаёма, але настолькі ўрачыстая, што ўсе ўстаюць. На сцену выходзіць Зінайда Бандарэнка і намеснік старшыні АГП Аляксандар Даравольскі. Голос народнай артыстыкі не згубіў сваій мяккісць, нават слова «кантыдмакратычны рэжым» гучыць з яе вуснаў як страшылка з казкі. А. Даравольскі асьліпляе залю фірмовай усмешкай.

Першым словамі даеща кіраўнік аргкамітэту Кангрэсу Аляксандру Бухвоставу. «Па-беларуску гавары!» — гукнуў нехта з балькона. Прамоўшы прагненну пакрок, але ё зялі не падтрымала абстракцыі. Кангрэс — вялікая навука кампрамісу, і дыралайтут тут упрымалоць як прафактаратуру.

У той час як Зінайда Бандарэнка зачытвае прывітанынне ад віцэ-сцілікера Еўрапарламэнту Януша Анышкевіча, які гаворыць пра пераемнасць традыцый БНР і першых гадоў новавешчанай беларускай незалежнасці, у залі ўрываеца Андрэй Клімай, які здолеў атрымаць дзве худзёшні водкупок ад «хімі». Ён вылятае на сцену з букетам лілэй, презентуе яго З. Бандарэнцы і пад авацийнай зімасе месца ў залі.

Святло гасыне, на сцену выплывае вялікі экран, і да залі з'яўляецца Павал Севярынец. Зягнай сцілай — лісны краявід. Менавіта тут, на мяжы краіны, кака Севярынцу найболы аджувасці глыбіню беларускай душы. «І ў гэтай глыбіні душы, які з падземем я, як стогн — Беларусь чакае...» Наступнае відзірвітаныне — ад Міколы Статкевіча. Ён кажа жорсткія слова, адрасаваныя тым, хто ставіць пад сумнёў легітымнасць Кангресу: «Ня верыце ў перамогу — адышце ўбоок».

Працяг на старонцы 5.

Пераможца выйшаў на ганак з бел-чырвона-белым сцягам на плячах.

Трыадзінства кандыдатаў

А.Мілінкевіч прапанаваў кіраўніку АГП А.Лябедзьку ўзначаліцца Нацыянальны камітэт (чененіе ўрад). Кіраўніцтва выбарчым штабам адзіні кандыдат пропанаваў другому з сваіх ранейшых супернікай — лідэру ПКБ С.Калякіну.

Вайтовіч перааціні сілы

У гэзэце «Народная воля» быў надрукаваны звярот руху «За вызваленіе Беларусі ад дыктатуры». У ім было напісаны, што каардінаторам руху будзе ў Менску Зытіцер Дашикевіч з «Маладога фронту», а на Гарадзенскім — Алеся Зарамбюком, дэпутат Мастоўскага райсавету. Між тым хлопцы, якія стала вядома, не давалі згоды і чука ня чулу пра такі ідэі. На якіх жа актыўістах разлічлівае Вайтовіч, калі нават каардінаторам я не мае?

Мілінкевіч працягне Лукашэнку курс

У інтэрвю расейскай службе радиё «Свабода» адзіні кандыдат паабяцаў: «Тое добрае, што было пры Лукашэнку, будзе захаванае. Ен на даў

раскрасыці, і мы не дадамо раскрасыці. Ён выплачваў пэнсіі, някай ня вялікія, але ў час, і мы гэта прадоўжым». Але беззаконнік, якое панавала пры Лукашэнку, пры новай уладзе ня будзе, дадаў ён.

...але не дae гарантый Лукашэнку

У прамове на Кангрэсе А.Лябедзька пабіцаў Лукашэнку гарантый асаўбістай бясыпекі, дэкліраваўшы бясыпеку прэзыдэнцкай сям'і і капітала — у выпадку, калі той адмовіцца ад улады. Алеся Мілінкевіч паліチчны патрэбны паправіць паплечнікі на прэзідэнцкіх выбыпекі, што можна даваць толькі тому чалавеку, які не зрабіў элачынства. Калі будзе даказана, што хтось зь сёмынняшніх кіраўнікоў дэштэрскай учыні элачынства, я не могу даць таіх гарантый».

... і гатовы лічыцца з Расеяй

Лідэр АБ'яднаных дэмакратычных сілаў Беларусі заявіў у інтэрвю газэце «Московскій комсомолец», што «гатовы лічыцца гепалітычнай інтэрэсамі Расеі». Інтэграцыя для яго — важна, але незалежнасць — яшчэ

важнейшая. «Бо лепш жыць асобна ў катэджах, чым разам у камуналцы».

Лябедзьку на пераправе не мяняюць

Палітрада АГП 5 кастрычніка не прыняла адзінства А.Лябедзьку. Ён пагразіў сыходам, калі частка актыўістай партыі збунтавалася супраць выніку Кангресу. На думку А.Лябедзькі, такі настрой падтрымка лукашысты. Вынік форуму дэмісаў ён лічыць справядлівым, а захаваныя адзінства — галоўнай задачай: «АГП трэба гады будавала мост, які злучыў палітычную прастору ў адно цэлае. Мы ня можам з будаўніка ператварыцца ў мінера».

Калякін: Хто выйдзе з кааліцыі, той сябе пахавае

С.Калякін мяркуе, што ўрэшце большасць актыўу АГП будзе працяваць у адзінай камандзе. А хто хоча разваліць кааліцыю, той «хоча зрабіць вялікае пахаваныне сваёй партыі, сваіх лідэраў і астатнія». Той, хто хоча дапамагчы Лукашэнку застацца пры уладзе, той можа дунаць такім катэгорыямі. Бо працяваць мы будзем на Мілінкевіча, Калякіна ці

Лябедзьку, працяваць мы будзем на дэмакратыю ў Беларусі». С.Калякін назначае, што А.Мілінкевіч — самастойны палітык, беспартыйны, які імкненца «забалінаваць інтэрэсы ўсіх суб'ектаў кааліцыі».

«Ізвестія»: Выбар Мілінкевіча лягічны

Упльвовыя расейскія «Ізвестія» — пра вынікі Кангресу: «Мілінкевіч не належыць ні да якой партыі. Рашэнне дэлегатаў зрабіць стаўку на новую, незасвяченую фігуру ўзяўлеца цалкам лягічным».

Пазынкі крэтыкуе Мілінкевіча

Зянон Пазынкі ў інтэрвію радыё «Свабода» скрытыкаў А.Мілінкевіча. На думку З.Пазынкі, асаўбістыя нацыянальныя погляды А.Мілінкевіча на маюць значэння: «Гэта палітыка Чалавек у адной групе з людзьмі, якія ездзяць у Москву (і просіць у Москву падтрымку — Рэд.). І ён не выказываеца з гэтай нагоды. Ацэньваць траўа вось паводле гэтых паводзінаў». Лідэр КХП—БНФ заявіў, што сам мае намер удзельнічаць у прэзыдэнцкіх выбарах.

У залі панаваў энтузіазм.

Лідэр «Правага альянсу» падарыў адзінаму кандыдату боты — каб хадзіць ад дэзвярэй да дэзвярэй.

Першыя слова адзінага: «Я прыйшоў на сцэну з сваёю жонкаю, якую завуць Іна».

«Магу!» —

Камуністы дэманстравалі гатоўнасць пераступіць цераз быўшыя крыды. На фота: С.Калякін з камсамольцамі.

Лябедзька кляўся на святых книгах ісъці да канца.

Рашэнне Шушкевіча зьняць сваю кандыдатуру дзеля адзінства заля сустрэла авацыяй.

АПЫТАНЬНЕ «НН»

**Добра ці кепска, што
ад апазыцыі Лукашэнку
будзе процістаяць адзін
кандыдат?**

Рамуальд Улан, эксп-выдавец «Новай газеты Сморгони»:
Выдатна, што абраў адзінага кандыдата раней, чым у 2001 г. Цяпер дастаткова часу, каб будаваць далейшую стратэгію.
Анатоль Сідарэвіч,
публіцыст:
Ня ведаю. Я даўно не аптыміст

і вельмі асьцярожны ў сваіх высновах. Ніхто ня ведае, што заўтра будзе.
Аляксандар Вайтowіч,
акадэмік, эксп-сыпікір Савету рэспублікі:
Я ня буду даваць такіх адзнак — «добра» ці «кепска». Я праста канстатую, што ёсьць

такі факт. Партыйная частка апазыцыі пайшла такім шляхам, яна выбраўшы такога лідэра. Гэта іх права.
Гары Паганяйла,
праваабаронца:
Гэта справа карысная: яна дае магчымасць сканцэнтраваць вялікую колькасць людзей у

камандзе адзінага кандыдата.
Лявон Баршчэўскі,
намеснік дырэктара Беларускага ліццо:
Канечне, добра. Дзе быў адзіні кандыдат, там апазыцыя выйгравала выбары. Як Каштуніца ў Югаславії.
Запісаў Аркадзь Шанскі

выбар зроблены

Працяг са старонкі 3.

Пасыль прывітальных слоў ад гасцей з Украіны, Радеі (лідэр СПС абяцае тысячу актыўністаў у каманде адзінага кандыдата для вядзення выбарчай кампаніі, але гэта, бадай, не дазволена законам) надыхаў час выступленняў лідэрў партый.

Пасыль Вінцку Бячоркі з Партыі БНФ і Алены Скрыган ад камуністу ў сцену выходзіць старшыня «Маладога фронту» Зымішер Дашкевіч. «Малады Фронт падтрымлівае Мілінкевіча. Але мы гатовыя працаць на любобога кандыдата, апрача камуністу!» — кръгчыць ён сарванным на пікетах голасам. У залі шум, выгукі «Ганба». Яўна на адрас Дашкевіча, а ня вучняў Маркса. А Скрыган разводзіць рукамі ад разгубленасці. В.Вячорка пачынае на сцене сіні нешта тлумачыць. Падтрымка адзінага кандыдата, кім бы ён быў, — галоўны прынцып яднання, без якога кангрэс губляе сэнс.

Сам З.Дашкевіч на радзе «Маладога фронту» галасаваў за пад-

Уражвала, што Калякін зусім не гаварыў пра сябе, а выключна пра важнасць згуртавання вакол адзінага кандыдата, хто б ім не стаў.

Выступ Алеся Мілінкевіча, як і Лябедзьку, пачаўся з відэапрезентациі, адзынгтай на ягонай малай рэдзіме — у Берштах. «Будзе сур'ёзна вайна, а на вайне не будзе шматладзьдзя», — сказаў ён. Так ён адказаў на патрабаваныя лідэрам АГП паставіў дзеянасць штабу адзінага кандыдата пад кантроль органаў, створаных кангрэсам.

На думку Мілінкевіча, лукашэнкаўскай уладай вэртыкалі трэба праціўпаставіць ідэйную дэмакратычную вэртыкаль. Толькі так можна перамагчы: «Хто супраць жалезнай дысцыпліны, хай той за міне не галасуе», — напірэдзіў ён.

Мілінкевіч кантраставаў з папярднімі аратарамі. Ён амаль не жэстыкуваў, гаварыў на гучна, бяз хатніх нарыхтоўак, і яўна хваливаўся. Ён зрабіў акцэнт на традыцыйных каштоўнасцях — свабода, мова, культура, беларуская

Першай да tryбуны выйшла элегантная кабеста, што зрабіла акцэнт на выдатных прамоўніцках і чалавечых якасцях лідэра камуністу. Другім на сцене звяйвіўся настаянік з Маладачанішчыны, дэпутат райсовету сп. Бычак. Ягоны выступ на цудоўнай беларускай мове (лешчай за Вячорку, дайце веры) абверг стэрэатыпы пра альтыбеларускасць шараговых камуністу. Зали віталі яго авацій.

Камуністы адзінагалосна падтрымлі рэзланіцю ў абарону беларускай мовы. А.Калякін пабяцяў авалодань беларусчынай за два месяцы з дапамогай старшыні Таварыства беларускай мовы Алега Труска.

Лябедзька ў ролі Тараса Бульбы

Надышла чарга адказаў на пітанні. А.Лябедзька выкарыстаў нагоду, каб апраудацца за ўздел у камандзе Лукашэнкі. «Калі дэлегаты лічачь, што я яго спараздзіў, прашу вас, як Тарас Бульба, дайце мне шанец...». Зноў авація.

месца і, вітаючи залю, падняў руکі.

Першыя слова адзінага: «Я прыйшоў са сваёю жонкаю, якую завуць Іна», — патануў ў аплядымсцэнтах.

Першы сірод роўных

Адзіні кандыдат пачаў з выказвання павагі да канкурэнтаў: «Сёньня я першы сірод роўных. Вельмі спадзяюся на вас усіх — незалежна ад таго, які ў нас погляды, нацыянальнасці, якой мовай гаворым, незалежна ад таго, да якога храму ходзім, якія кнігі чытаєм. Толькі ў адзінстве сіла. Я ўпэўнены, што мы пройдзем да агульнай мэты агульнім шляхам, у гэтым залог нашай перамогі, у гэтым залог будучыні нашай краіны. Гэта съятое — воля, свабода, Беларусь! Жыве Беларусь!»

Словы Мілінкевіча пяцінацца разоў перапыняліся аплядымсцэнтамі. Найбольшыя прагучалі пасыя фразы «Я съява веру ў перамогу!» Засталося паспачаўца «Краме», які пасыя сканчэнняня Кангрэсу давялося іграць для на-

Мілінкевіч як аратар

**Мілінкевіч не дэмагог.
Гэтым ён розніцца ад
многіх беларускіх палітыкаў.
І гэтым падкупает.**

Адзіннадццаты гадобу кіравання Лукашэнкі паказалі, што юго немагчыма перакрычаць. Два дні кангрэсу давялі, што Мілінкевіч таяк мэты ўтварыўся на ставіці.

Мілінкевіч не грымей, як Калякін, і ня кляўся на Бібліі, як Лябедзька. Ён падкупяў іншым: грунтуючасцю і шчырасцю, нават лёгкім хвальваннем.

Мілінкевіч робіць тое, чаго Лукашэнка ня ўмее, — вядзе гутарку. Кожная прамова Мілінкевіча — гэта перш за ўсё дыялог з слухачамі.

Мілінкевіч пачынае размову ці прамову не зь сябе, а з супразмоўнікам, і начыасць — з паддякі яму. Так было на Кангрэсе і ў шматлікіх інтарв'ю падчас яго. Ён відавочна настаянікам, якія съяўкавалі сваё прафесійнае съяўта, дзякаваў сваім супрнікам, дзякаваў прэсе.

За час Кангрэсу Мілінкевіч ні разу не павысіў голас. Ён размаўляе з tryбуны так, нібы размаўляе з сваім родным. Мілінкевіч прамаўляе не да тэлеб'ектыва і мікрофона — ён звяртаецца да слухача як да сябра, які сустрэўся яму на вуліцы.

Мілінкевіч думае па—беларуску. Беручы пад увагу прысутнасць замежных карэспандэнтаў, падчас прэс-канферэнцыі ён падбяцяў адказаў па—расейску, але, незаважна для сябе самога, збываўся на беларуску.

Мілінкевіч не размахвае рукамі. Хіба што эздку съісказа два сваія вялікія куласі. Калі Лукашэнка — грубая сіла, дык Мілінкевіч — спакойная сіла.

Сябры па змаганні кажуць, што за вонкавай мяккасцю ў Мілінкевічу хаваецца цвёрды лідер. Цвёрды да жорсткасці, прыкільнік дэмакратычнага цэнтралізму і жалезнай дысцыпліны.

Праз свой немалы рост (190 см) Мілінкевіч з фірмовай усымешкай нахілецца да супразмоўніка. У ім няма гарнілавасці, але адчуваецца высакародства. Чатыры пакаленіі ягоных продкаў былі настаянікамі.

Мілінкевіч не трывунны аратар. Ён ня чэша як па—напісаному. Ён робіць пайзы, спачатку думася, а потым гаворыць. Ён ухівае мінімум рытарычных фігур. Які рэзкі контраст да бясконца віскілага маналегу, што цягнецца ад 1994 году!

Алесь Кудрыцкі

сказай Мілінкевіч

трымку А.Лябедзькі, і ягоны дэмарш на сцене служжыць чорную службу А.Мілінкевічу. Дарма супрастылія «МФ» Сяргея Бахуна будзе ў перапынку пэрсанальнай прасіць прафабічніцу ў кожнага з супрэстых ім камуністу: «Гэта было прыватнае меркаванье на піктаваніе. Дашкевіча, не арганізації».

Ідэйная вэртыкаль

Другі дзень распачаўся з выступу прэтэндэнта. Паводле лёсаванаў, першым трывалым словамі, А.Лябедзька. Старшыня АГП пабяцяўся ў выпадку посыпеху на прэзыдэнцкіх выбарах імкнуша зрабіць Беларусь «ізўтэрнай», як Швайцарыя, і заможнай, як Нарвегія». Прысцягні ісці да перамогі ён прынёс на Біблію, Канстытуцыі 1994-га і томіку твораў Быкаў.

Сяргея Калякіна прадстаўляў прафесар Беларуска-расейскага ўніверсітэту з Магілёва Валеры Беразінка. Камуністы адказалі маладафронтайцам ударам на ўдар: «Я ўпэўнены, што перадвыборную кампанію Сяргея Іванавіча арганізуе самым лепшым чынам, а кркі і размахванне бел-чырвонім сцыгаты не дабавіць ніводнаму нашаму кандыдату галасу».

Выступ Беразінкі нарадзіў эмоцыі давялося самому Калякіну. «Мы не такія з вами моцныя, каб пасварыцца з-за сур'ёзных рэчаў, якія не зьяўлююцца галоўнымі сёняннямі. Мы мусім сканцэнтраваць намаганні дзеючага, дзеючага тут сабраліся, — какі вірнцү Беларусь на шлях дэмакратыі», — грымей ён пад авацію залі.

Залагіваўшы эмоцыі давялося самому Калякіну. «Мы не такія з вами моцныя, каб пасварыцца з-за сур'ёзных рэчаў, якія не зьяўлююцца галоўнымі сёняннямі. Мы мусім сканцэнтраваць намаганні дзеючага, дзеючага тут сабраліся,

школа, прыстойнасць. «У 1991-м Беларусь стала незалежнай. У 2006-м мы здабудзем Беларусь свабоду. Назаўсёды!» — адказаў ён у канцы.

Толькі Алеся Мілінкевіч ня меў проблем са шкілетамі ў шафе, таму на пытанні адказаў упэўнена. «А ці ты можаш?» — напісаў нахтка ў адной з цыбулак. «Магу!» — адказаў Мілінкевіч. Магчыма, гэты жарт і перадвыборны якшчыдзеньня ёсць са кандыдатуру на карысць пераможцы. Залі піліскала

пайпустой залі. Большасць дэлегатаў пакінула ўсе ўслед за адзіннадццатым.

Толькі Алеся Мілінкевіч ня змог пытніці адказаў на пытанні адзіннадццатага дэлегата, якія съяўкавалі сваё прафесійнае съяўта, дзякаваў сваім супрнікам, дзякаваў прэсе.

За час Кангрэсу Мілінкевіч ні разу не павысіў голас. Ён размаўляе з tryбуны так, нібы размаўляе з tryбуны так, нібы размаўляе з сваім родным.

Мілінкевіч прамаўляе не да тэлеб'ектыва і мікрофона — ён звяртаецца да слухача як да сябра, які сустрэўся яму на вуліцы.

Мілінкевіч думае па—беларуску. Беручы пад увагу прысутнасць замежных карэспандэнтаў, падчас прэс-канферэнцыі ён падбяцяў адказаў па—расейску, але, незаважна для сябе самога, збываўся на беларуску.

Мілінкевіч не размахвае рукамі. Хіба што эздку съісказа два сваія вялікія куласі. Калі Лукашэнка — грубая сіла, дык Мілінкевіч — спакойная сіла.

Вырашалі галасы камуністу

Нарэшце, галасаванье. Першы тур. За С.Калякіна аддаюць галасы 152 чалавекі (18,7%), за А.Лябедзьку — 263 (32,3%), за А.Мілінкевіча — 383 (47,1%). 13 чалавек прагаласавалі супрэсты, з якіх 12 — за Калякіна.

Галоўнае пытанніне другога туру: за каго камуністу? Як «НН» стала вядома, ЦК ПКБ загадзіў вырашыцца ў выпадку другога туру падтрымка А.Лябедзьку. З улікам партыйнай дысцыпліны камуністу гэта скіляла шалі на карысць АГП.

Пакуль падліковалі камісія лічыла, у залі рабілі сабе піярдакі і асабнія дэлегаткі і адзінокія падлікі. Нарэшце на сцену выходзіць Сяргей Альфер, на месцы старшыні АГП. «Альфер сумны — Толік прайграў!» — гаруе пысцік сур'ёзных конікам на лацкане.

«Сядор 809 бюлётнікі выявілі з несапраўдныя. 391 голас быў аддадзены за Анатолія Лябедзьку, 399 — за Аляксандра Мілінкевіча». Залі ўзварлася воплескі, кркі «Жыве Беларусь!», замільгачалі ўспышкі фотаапарату — Мілінкевіч паднімаўся са свайго

Лукашэнка здае «Белтрансгаз»?

Праця з старонкі I.

Цяпер дзяржава жадае скupіць усе акцыі «Белтрансгазу».

Некалькі гадоў таму калектыв «Белтрансгазу» набыў акцыі падчас чэковай прыватyzациі па льготнім цане (каля \$2). Цяпера намінал складае 2,5 далара.

Калі 11 кастрычніка «Белтрансгаз» стане дзяржавным прадпрыемствам, зацвердзіць гэтае раешэнне мусіць А.Лукашэнка, бо з 1998 г., пасля прынцыпія прэзыдэнцкага дзэрту, у краіне ўведзены маратор на рух акций, набытых на льготных умовах.

AAT «Белтрансгаз» распарараджаецца газатранспартнай інфраструктурай Беларусі. Статутны фонд — 1,15 трлн руб.

ПРА ТОЕ САМАЕ

«Камсамолка»: Лукашэнка ўсё нам аддасьць

«Расея атрымала рэальны шанц вярнуць Беларусь у сферу свайго ўпльву. І шанц гэты даў ёй зусім не Аляксандар Лукашэнка, а яго палітычныя праціўнікі, — сцьвярджжае «Комсомольская правда». — Сам ход з вылуччэннем у кандыдаты съвежай, незаежданай фігуры (Мілінкевічав. — Рэд.) сведчыць: за справу ўзяліся прафесіяналы ў галіне перадвыбарных тэхналогій». Лукашэнку, піша «Камсамолка», здорава прынерлі да съценкі. «Ён, вядома, мае 30 працэнтаў цвёрдай падтрымкі электрапаратаў. Гэта

яго стабільная база. Але яе можа аказацца недастатковая. Адзінай надзеяй беларускага прэзыдэнта ў такай сітуацыі — Расея», — мяркую каментатар.

Каб атрымаць падтрымку з усходу, «Лукашэнку давайдзеца пайсыці на саступкі». «Лукашэнка ніяк не хацеў прымца відомую схему Пушына «мухі асобна — катлеты асобна» і не дапускаў буйныя расейскія бізнесы да акцыянавання ключавых прадпрыемстваў рэспублікі, цяпера ўсё памяняеца, піша «Камсамолка».

Новыя правілы паводзін у зоне

Урад Бярэ пад кантроль свабодныя эканамічныя зоны.

З 1 кастрычніка ва ўсіх шасці свабодных эканамічных зонах краіны прэзыдэнтскім указам №262 уведзены адзіны праваў рэжым і адзінай меры адказнасці за парушэнне ўмов працы рэзідэнтаў.

СЭЗы ствараюцца дзеля

прыцягнення інвестыцый, укаранення новых тэхналогій і развиціцца імпартазамішчальных вытворчасці. Цяпера іх шасць — па адной у вобласці. Агульная колькасць рэзідэнтаў — 280, найбольш іх у СЭЗ «Берасьце» (98). За першое паўгодзінне 2005 г. прадпрыемствы-рэзідэнты экспартавалі працу — мэблі, лядоўні, харчаванні — на \$237 млн. Галоўны рынак збыту — Ра-

сия, туды ідзе 79% прадукцыі. З 1 кастрычніка СЭЗы ча-каюць зъмены. Паводле ўказу прэзыдэнта, цяпера падаткі будуть плаціцца ўсімі рэзідэнтамі зон па адзінных стаўках. Спэцыяльныя праваў рэжым — мытныя і падатковыя ліготы — будзе пашырэнцы толькі на прадукцыю ўласнай вытворчасці рэзідэнтаў пры ўмове, што яе реалізацыі на экспарт і на імпартазамішчальную тава-

ры, што прадаюцца ў Беларусі. Сыпіс такіх тавараў мусіць штогод узгадняцца асабістым прэзыдэнтам. Сёлета ў сыпіс імпартазамішчальной увайшлі 169 найменнін: ежа (рыба і морепродукты, бульбяная муха і г.д.), упакоўка для прадуктаў, лакі, фарбы, клеі, сродкі абароны раслін, аднаразовы посуд, сантэхнічныя вырабы, метал, тэхналагічнае абсталяванне.

Хай бурда, але свая

Любая колькасць завезенага ў краіну імпартнага ячменю будзе цяпера разглядацца як карупцыйныя сілічесці дзяржаве й сялянству. А.Лукашэнка адмыслова сабраў нараду па пытаннях загатоўкі ячменю, каб папярэдзіць кірауніцтва піваварных заводаў аб недапушчальнасці закупкі ячменю з мяккой. Валавы збор гэтай культуры ў Беларусі ў гэтым годзе склаў 320 тысяч чашу тон. Цяпера беларускія бровары мусіць закупаць толькі айчынныя ячмені.

Спажываныне піва ў краіне расце (сёлета — на 30%), а б'ёмы экспарту беларускага ячменю за мяккую таксама павялічваюцца. Але айчынныя заводы наракаюць, што буйныя партыі беларускага ячменю не дачыгаюцца да стандарту. Дык што ж, будзем піць бурду, затое прэзыдэнцкая праграма імпартазамішчэння будзе выканана.

У Беларусі цяпера 15 піваварняў, праўда, адна з іх — Мазырская — выпускае цяпера толькі безалькагольны напой.

Яўген Васілеўскі

Доля вытворцаў піва ў Беларусі, 2005 год (у адсотках):

AAT «Крыніца» — 50,4

AAT «Лідзкое піва» — 12,4

AAT «СП ТАА Рэчыцапіва» — 10,0

AAT «Аліварыя» — 9,2

AAT «Берасцьбайкальскае піва» — 8,5

AAT «Полацкае піва» — 3,1

Гарадзенскі бровар — 1,4

Маріёўскі бровар — 1,3

Аршанскі бровар — 1,0

Бабруйскі бровар «Сябар» — 0,9

AAT «Маладечнапіва» — 0,6

Слуцкі бровар — 0,6

AAT «Віцебскае піва» — 0,3

СТАА «Дзвінскі бровар» — 0,1

ГАСПАДАРКА СЪЦІСЛА

Салігорск будзе шосты руднік

«Беларускай» плянуне ў наступным годзе распачаць будаўніцтва шостага рудніка. Ён будзе невялікай магутнасці — 1,5 млн тон руды ў год і будзе ўведзены ў 2007 г. Аб'ёмы вытворчасці цяпера складаюць 8 млн тон у год. Рэсурсы першага й другога руднікоў, якія працујуць з

1963 г., хутка будуть вычарпаныя.

Візіт прэм'ера Малдовы

Беларуска-малдаўскі таварызварот у 2006 г. мес скласы \$200 млн (сёлета — \$100 млн). Пра гэта вяліася размова падчас візіту ў Менск малдоўскага прэм'ер-міністра Васіля Тарлева. Сёлета ў Менску

маркуеща стварыць «Дом віна» — недзяржавнае прадпрыемства, пад кантролем якога будзе 75% малдаўскага віна, імпартаванага ў Беларусь.

Яшчэ аўтобусаў!

Сёлета «Менсктранс» набыў 170 аўтобусаў, 52 трапейбусы, 8 трамвайных вагонаў і 24 вагоны мэтро агульнім

коштам 90 млрд руб.

Чарговы GSM-рэкорд

Колькасць карыстальнікаў-абонэнтаў GSM-сувязі ў Беларусі перасягнула адзінку ў трох з паловай мільёны. На 1 кастрычніка колькасць абонэнтаў МТС у краіне складае 1 млн 860 тыс., а Velcom — 1 млн 645 тыс. Доля МТС на рынку мабільной сувязі складае

51,6%, Velcom — 45,6%, «БелСэл» — 2,8%.

Прагнозы спраўдзяцца

Рост ВУП чакаеца на ўзроўні ад 9—9,5%, што адпавядае плянам Міністэрства эканомікі, але ў сельскай гаспадарцы рост складзе толькі 3%, запаваліца рост вытворчасці спажывецкіх тавараў.

ЗД

КУРСЫ ВАЛЮТ

на 6 кастрычніка

1 амерыканскі далаўр — 2 150
рублёў — 2 571/0,86 рубля
1 ўні — 2 571/0,86 рубля
1 ангельскі фунт — 3 794,96
1 швайцарскі франк — 1 657,35
1 латвійскі лат — 3 692,62
1 літоўскі літ — 745,744,56
1 польскі злоты — 654,49
1 расейскі рубель — 75,13
1 украінская гривна — 424,38

Паводле
Нацбанку

Патрабуй сваё!

Многія чытачы скардзяцца, што стала цяжка купіць «НН» у шапіках. Рэч у тым, што дзяржавным распаводкоднікамі арганізацыям забаронена павялічваць колькасць асобнікаў «НН» у продажы. Улады спрабуюць падпярці кіем гару — стрымыць нацыянальнае становленне Беларусі. Што рабіць чытачам? Паслава прасіце кіясцё ракетаў больш асобнікаў газеты. А таксама — падпісвацца! Гэта можна зрабіць на любой пошце. Падпісны індэкс «НН» 63125. Падпіска каштует 4510 рублёў на месяц. Падпіска на шапікі «Белсаюздруку» таньнейшая: 3440 руб. на месяц. «Наша Ніва» — гэта 24 старонкі праўдзівай інфармацыі і вострых каментараў штоўтываць. Дык падпісвацца!

Чытачка «НН»
Ксеня Раковіч
сёлета
паступіла
у Гуманітарны
ліцей імя
Якуба Коласа.

ЮЛІЯ ДАРАШКЕВІЧ

Лішкі бранята на танкавай прадукцыі

У турму трапіў дырэктар Барысаўскага танкамонтнага завода, які вінаватілі ў контактах з рэжымам Хусэйна.

Васенняя калегія Вярхоўнага суду 30 верасняня пакінула бязь зъменаў прысуд, вынесены начальніку Барысаўскага танкамонтнага завода Ўладзімеру Сакачу і намесніку дырэктара па маркетынгу Ўладзімеру Дземяшкевічу. На касацыйнае пасяджэнне прыйшлі толькі святы і сябры падсудных. Сакач і Дземяшкевіч на пасяджэнні не было — з ліпеня яны знаходзіліся ў съедыненні із алатырами.

Беларускі венены суд 14 ліпеня прызнаў Сакача і Дземяшкевіча вінаватымі па ч.4 арт.210 (крадзеж у асабліва буйных памерах са злодуўківанием) службовым становішчам, учынены групай асоб па папярэднім змове), асудзіўшы на шэсць гадоў калённі ўзмоцненага рэжыму з канфіскацыйным маёма і забаронай займаць краінчыны пасады ці грам піці гадоў. З кожнага таксама будзе спагнана па 529 млн рублёў на карысць 140-га рамонтнага завода за нанесеную матэрыйальную шкоду.

У Сакача кіраваў рэспубліканскім унітарным прадпрыемствам «140-вы рамонтны завод» з 1991 г. Мае вялікую колькасць узнагарод, сярод якіх — орден «За службу Радзіме», уручаны асаўбістам Лукашэнкам, і дзяржпремію Расейскай Федэрацыі. Мае ўзнагароды і Ўладзімеру Дземяшкевічу, што прыйшоў на завод 22 гады таму.

Съедыдства, якое цігнулася два з паловай гады, установіла, што на 151-м сковішчы танкамонтнага завода чатыры гады захоўваліся не пастаўленыя на ўлік 29 патры-

мых танковых рухавікоў. Паводле паказанняў сведкаў, Сакач праз Дземяшкевіча выдаў пісмовае распаряджэнне, каб рухавікі не падпадалі пад інвэнтарызацыю. Рухавікі закупілі ў Расеі за 8 млн расейскіх рублёў і прывезлі ў Беларусь без супрадажальных дакументаў, а праз некалькі гадоў, ужо адрамантаваны, аформілі па дамове аб купі-продажы за мяжу, у выніку чаго быў атрыманы прыбытак 221 тыс. далаўраў. Экспартны контракт быў узгоднены з міністэрствам замежных спраў, абароны, эканомікі і КДБ. Частка атрыманых прыбылі была пералічана на банкаўскі рабунак завода, а частка — 187 тыс. далаўраў — у бюджет дзяржавы. Але суд палічыў дзе-

яніні прадстаўнікі завodu незаконным, зафіксаваў парушэнні ў афармленіі дамовы аб купі-продажы. У матэрыялах съедыдства не фігуруюць іншыя асобы: «Неўстаноўленая група асоб пад кіраўніцтвам Сакача стварала паходжаныя якой невядомасць».

Сакачаў адвакат Леанід Мінчанкаў даводзіў, што рухавікі набываўся, каб выкананца замежных контрактаў дзеля прыбытку заводу, а ня дзеля ўласнай выгады. Абарона запатрабавала эканамічнай экспертызы, адзначаючы, што нельга называць Сакачавы дзеяньні крадзижком, бо выручаныя сродкі не пайшли ў ягоную кішэню.

Цікава, што грамадзянскі па-

зойнік, прадстаўнік рамонтнага заводу Васільеў, падчас выступу стаў на пазыцыю абароны, паведаміўшы, што прадпрыемства адракае сваёго пазову: «Увесе завод замер у чаканыні. Трэба не наўядзець сваю краіну, каб пасадзіць за краты таіх паважаных людзей», — эмацыйна скончыў ён спіч. Прадстаўнік прокуратуры Піцко парыраваў: «Вы кажаце пра пазыўню кіраўніцтва, а не рапочных заводу».

Сакача ў Бысаве характерызавалі як «моцнага гаспадарніка». Пры ім заробак на заводе трэх гады тому дасягнуў 200 далаўраў. Пры гэтым жыў дырэктор танкамонтнага завода на ћедна, некаторыя нават кажуць: «у раскошы». Паводле чутак, ён на-

ват меў лецішча ў Крым.

Пасля паўгадзіннага аблеркавання суддзяўмі Валеры Цалко пастановіў не задавальняць скарыгі пакінчышы прысуд Сакачу і Дземяшкевічу бяз зъмен. Аднак іншыя трапілі пад амністыю — тэрмін зняволення зменшаны на год. «Мы лічым рагашэнне суду неправільным, віна Ўладзімера Сакача не даказана. Калі ён пажадае, то будзем абскарджаць рагашэнне ў Вярхоўным судзе», — пракаментаваў рагашэнне Сакачаў адвакат Л.Мінчанкаў.

Сакачаў сын расказвае, што бацьку налягтка на Валадарцы: «У камэры пад 20 чалавек, за гэты час адзін зь яго камэры павесіўся, а другі вены перарэзай».

Сергей Будкін

PHOTO BY MICHAIL

Была калісці лаўра

Гаротны стан Күцейскага манастыра стаў тэмам Першых Күцейскіх чытанняў у Воршы. Заснаваны ў 1623 г. праваслаўны манастыр пэўны час меў высокі статус лаўры. На пачатку 1990-х адрастайвавана за дзяржаўны кошт мураваная Святыадухаўская царква быў перададзена адноўленаму манастыру. Аднак у двух быльых яго будынках разам з насельнікамі пракацігваў жыць дзясятак сем'яў. І цяпер у манастыры жывуць дзіве сям'і. Распрацаўваны праект рэстаўрацыі і рэканструкцыі кельні. Але фінансаваныя які ўжо дадаючы. Святыадухаўская царква, выдатны помнік

архітэктуры віленскага барока, выклікае ў некаторых царкоўнікаў адмоўныя эмоцыі — бышам бы яна мae ўніяцкі выгляд. Таму ж мараця яны не скалечыць. Дарэчы, распачаліся Күцейскіх чытанняў набажэнствам у гэтай царкве. Цікава, што яго зусім нечакана для прысутніц завяршыў адзін зь вернікаў, заспіўшы «Магутны Божа».

Юшкі не пакаштуюць

112 кіляграмаму рыбы было канфіскавана супрацоўнікамі Аршанскай інспэктэцыі па ахове расыліннага і жывёльнага съекта ў двух браканьераў з Барысава. Тыя ноччу амаль піць гадзін лавілі рыбу з дапамогай электрычнай

руды. Злачынцаў узялі пад варту. Ім пагражае пакаранье ад буйнага штрафу да чатырох гадоў пазбаўлення волі. Пра браканьераў паведамілі рыбалоўцы, якія заўважылі, што па Дняпры пльывуць здохлыя малыкі — яны гінучь масава, а дарослыя рыбы, калі трапляюць пад электраразрад, трапяць здольнасць да размнажэння. За электравуду браканьер ціпер прыцігваетца да крымінальнай адказнасці. Раней жа каралі толькі штрафам.

Яўген Жарнасек,
Ворша

Лукашэнку, Даждынку, случчакам клопат

Тры месяцы случчакі ў добрахвотна-

прымусовым парадку штomesція пералічвалі ў фонд съяўта, у залежнасці ад акладу, ад 12 да 20 тыс. руб. Спачатку народ цешыўся, што съяўта пройдзе, а ўпáрадкаваны горад застанецца. Аднак колькасць і арганізацыя спраў, бясконы суботнік і адлічэнны пакрысце сталі выклікаць раздражненне. Перанос «Даждынка» прынёс яшчэ адзін суботнік зь нядзельнікам у дадатак. Ва ўсіх ёсьць, урэшце, і асабістая спраўы, і свяя гаспадарка. Таму настрой аднолькавы — хутчэй бы перажыць съяўта і захаваць спакойным жыццём.

Для каго «Даждынкі» радасць — эта злодзеі. Зынікі шмат чаго: інштрумент, будматэрыялы, неяк наччу звінік КамАЗ з

прычапным кранам.

Слуцкія кукурузнікі

Гарацкое насельніцтва масава даўгуноць да ўборкі кукурузы. На гэту справу пасылаюць і школынікі, і людзей з сісц прадпрыемстваў. Людзі жартуюць, што хутка будзь заробак атрымліваць на заводах, а праца вайць у калгасах.

Сяржук Кут, Слуцак

Бывайце, трусовыя шапкі

Канцэрн «Беллегпрам» вырашыў ліквідаваць бабруйскую футравую фабрыку. Сёня на прадпрыемстве, з улікам базы адпачынку і інтэрнату, працуе 150 чалавек, пераважна жанчыны. Усе яны да 7 лістапада павінны

атрымліць поўны разылк. На сёняня ў Бабруйску 822 працоўныя вакансіі, для жанчын толькі 137.

Надзея Лісоўская,
Бабруйск

Дзяржзамова зъела ўсё чыста

Работнікі сельгасвытворчага прадпрыемства «Імя Дзімітрава» ашукалі. Зъянілася кіраўніцтва гаспадаркі, і шараговым работнікам было адмоўлена ў выдачы належнага ім паводле калектыўнага дагавору збоража за сабраны ўраджай. Адмова матывуеца тым, што ў СВК няма збоража: усё здадзена на дзяржзамову. Проста як пры харчаваўштрыцы...
Зініца Міленчанка, Круглае

Дрыкганды на Малой сцэне

Праця са старонкі I.

Займае дух ад асабістай сымесласці рэжысёра Ўладзімера Савіцкага: як на такой літаральна малой сцэне можна перадаць маштабныя кінаматаграфічныя сюжэты? Перадаць, каб мароз па скуры ад пошчаку дзікага палівання вусціш ад шортату ў цёмных замковых ляўбрінтах? З спэфектамі ўсё ў парадку: сцэна-памост, якая адначасова і замкавая брама, і ходнікі, што калоцца ад конскага тупату, і стол, і чашам уся Волатава Прорва. Святло, у якім герой збліляецца з зінкаючым. Касцюмы-балахоны, што ператвараюць баль правінцыйных артысткаў у быстрыя натоўп манзенкаў, прывізаных да дрыкгантай дзікага палівання. «Бандыцкія» пальчаткі, чорныя з абрэзанымі пальцамі, на

руках прыслужнікаў караля Стаха — нават калі апошнія збліляюцца ў зусім бяскрӯдных пластасях. І — харэографія, якая дазваляе рассунуць маленечкі лапікі сцены да памеру верасовых пустак (плястычнае вырашэнне — Яўгенія Кульбачная).

Купалаўцы сцьвердзілі: пастаноўка «Дзікага палівання» на тэатральнай сцэне магчымая. І ўсе свае сілы яны паклалі на адаптацию тэксту і тэхнічную яго ўважынне.

Але апроч падлогі, якая раскрываеца, і сюжэту, які ведаеш з книжкі, хochaща бачыцца ў пастаноўцы паводле знакавага тэксту — падтэксты, кантэксты, знакі часу. Хochaща чуць падказку Караткевіча, яго адзак на актуальныя пытанні. Хоць бы наўкі намек на сёньяншні дзень. Словы пра народ Андрэй Белароцкі (Раман Падар-

ляка) прамаўляле з пафасам, вартым 1980-х. Па сцэне туліеща малавыразны Дубатоўк (Ігар Дзянісаў), съедам — Варона (Гавал Яскевіч), у якога паслья фінальнае бойкі на твары збліляеца галівудская кроў. Але што з таго? Сирод гасціцей майнткі Балотныя Яліны заўважаеца неікі «Фларын Басіцкі з хонкай». Сымесна, калі эта жарт. Маналёті Надзея Яноўская, раскладзеныя міз акторкай (Ганна Хітрык) і лількай — удалая тэхнічная прыдумка. Але што з тых дробных ізлараў, апроч пачехі для шаноўнай публікі? Што розын'іць Надзею Яноўскую ад, скажам, Зоські з «Раскіданага гнязда», паставленага ў мінульым стагодзізмі? У спектаклі не заўважаеца таго, што бачылася беларускаму воку ў «Тутэйшых» на пачатку 1990-х. Пераансэнаваны.

Што такое Дзікае Паліванье? Эта ўлада жаху, які парадзізуе. Пакуль ты баісься, яно непераможнае. Гісторыя пра яго — адна з тысячі гісторый ўмагання чалавека з сваім страхам. Андрэй Бела-

рэцкі рэжысэр У. Савіцкага перамагае свой страх так: знаходзіц Рыгора, хлапчуна ў скурку ваўчынай, і разам яны тоўстымі вяроўкамі вяжуць Дубатоўку шляхецкую банду. Што мог бы значыць у наш час спектакль пра выміранье шляхты і як зрабіць так, каб ён нешта значыў?

Надзея Яноўская хаваеца ад свайго страху ў вар'ягтва. Амплюа яна падмочаўся фразамі адсутнічай у спектаклі пані Кульшы. А паратунак знаходзіць, вядома, у хаканы. Фінальная сцэна вартая фільму «Тытанік»: абдымкі, вешер гуліе валасамі ў строямі. Ды Капрыё і Кейт Уінсльет у голоўных ролях. Але эта яшчэ не канец. Як працяг спектаклю, глядзіца аўтавы публікі ў маленечкай залі. Любая беларуская імпрэза ў наш час вартая сур'ёзных аўтавы. Разуменне недайтраных акторамі сэнсаў чытаема на тварах гледача. Пасол ЗША ў Беларусі Джордж Крол ідзе да сцэны з кветкамі. Караткевіч ацаніў бы такі фінал.

Сяргей Мікулевіч

ДЗЕ ВАРТА БЫЦЬ

Знакі волі

У Нацыянальным музее гісторыі і культуры адкрылася выставка «слуцкіх паясоў».

На выставе дэманструюцца шыкоўныя залата-і срэбратканыя шаўковыя паясы, зборы, якія адпавідаюць паясам, партрэты стваральникаў мануфактур па ўсёй былой Рэчы Паспалітай, што вырабляюць паясы, людзей, што іх наслід, вобразы сядзіб і палацаў з твораў Напалеона Орды. У неявілкай залі сабраны цэльныя вобразы эпохи.

Шляхецкі кунтушовы пояс разам з будынкам ратушы ў цэнтры места ўвасабляў сымбалі свабоды і культурнай традыцый. Паясы мусілі вільгіці з ужытку разам са шляхецкім строем з прычыны авабязковага пераходу да дваранскай касцюміі Расейскай імперыі, дзе існаваў нападайскі падрадак уніфікаваныя касцюмы ў служковую форму. Але кунтушовы пояс занадта значыў, каб папросту зьнікнуць. Тому ў вырабляліся паясы прынціпца Канстытуцыі з траўня срэбна-зілённыя кунтушовыя паясы: срэбра — воля, зельзь — май, вясна. Праз некалькі год, па забароне кунтушовага строя, пояс зрабіўся сымбалем фронды, непадпрадаваныя. Паясы рэзали на кавалкі і выкарьстоўвалі паўторна ў дэкараваныя адзенныя сяянтароў. Грамада зірвалася на малітву ў храме — а перад ёй на сцянахіх універсітэтаў зіханілі залаіт і сярэбраным шытвом знакі свабоды.

Выдатную экспазіцыю падрыхтавалі юладзімер Кандрацьеў і Ірына Зварыка.

Аляксандр Хадыка, мастацтвазнаўца

Выставка працуе штодня да 13 снежня, апрач серады, з 11 да 18-й гадзіны.

Баксор Дашкевіч
зьніжнім фільм пра
себе. На фота
кадар з фільму.

будзе даспадобы.

Але фільм заварожвае сваій стаіннасцю. Маналёті Святланы Алега — гэта маналёті стокі. Беларуская рэчаіснасць пачатку XXI ст. — калі роднае слова загнана ў глыбінну душы, час і прастора захопленыя міліцыйска-кофармай. Што рабіць? Звычай, што ўтваряе тэатральнае рабіць сваю справу. Гэта не пэснізім, гэта — «загляненіе сонца і ў наша аконца», назапашваннене сілай перад руіком.

Алег Дашкевіч
(нар. у 1963 у
Менску) —
трэнер па боксе,
журналіст,
рэжысэр. Аўтар
фільмаў «Рыцары
мары» (1999),
«Простыя
гісторыі» (2001).

Фурор Сімаковіч у Варшаве

«Варшаўская восень» — адзін з самых буйных музычных фэстываляў свету. Прайшоў ён на 48-мы раз. Задумваўся ён у сярэдзіне 1950-х як фэстываль камэрцыйных жанраў і музыкнага тэатру. Ларыса Сімаковіч і «Госыцца» выступілі ў Варшаве ўпершыню, прычым Ларыса — у трух інастасіях: як кіраўніца «Госыцца», кампазытарка і вакалістка. Яе твор «Зямное і нябеснае» — гэта наўкуткі з апошніх падтрымкіў гэтай арганізацыі налетае распачацца рэшткаўніцтвам. «Госыцца». «Ларыса ўпіла залатую нітаку ў ручнік фэ-

ствальню. Публіка была ў захапленні», — кажа фагатыст ансамблю Аляксей Фаралю. «Зямное і нябеснае» — твор не рэлігійны. Ён звязваеца да беларускай фальклёрнай спадчыны. Л. Сімаковіч узяла ўдзел і ў наўмінай «салістка-вакалістка», выканалаўшы творы Ашота Заграбіяна. «На Радзіме як спявачка я не запатрабаваная, а тут мне добра спявалаася», — гаворыць яна.

Акрамя твораў Л. Сімаковіч, у Варшаве праграмаў «Клясыкавангард» і фольк-тэатр «Госыцца». «Ларыса ўпіла

Сяргей Будкін

Новы «ARCHE»

ПЁТРА РУДКОЎСКІ
Нацыянальны дыскурс і ліберальны мэрдабай.

Пасыялоўце да дыскусіі пра

мову «Німецкай хвалі»

МІКОЛА КАЦУК Нізвін-

ныя фокусы незалежнай сцяялігі

ЮРЫ ЧАВУСАЎ Рэвалюцыя і антырэвалюцыя

МІХАСЬ ТЫЧЫНА Весткі з паралельнага сусьвету

АЛЯКСАНДРА ФЯДУТА Дабраславенія гар-

бачоўскія часы

АНДРЭЙ ВАШКЕВІЧ, ДЗЯНІС НАРЭЛЬ

Сымон Якавук: адраджэнец, спэкулянт, манархіст і савецкі дыверсан

ВІКТАР КЫБУЛЬ Футурист Пятрусь Броўка

АЛЯКСЕЙ БАЦЮКОЎ Уся праўда пра горад Бобруйск

ГАБРЫЕЛЬ ГАРСІЯ МАРКЕС Каханыне падчас халеры

Пытайніця ў кнігарнях

СЪЦІСЛА

«Невядомая Беларусь» па-чэску

Чэске выдавецтва «Dokoran» выдала зборнік эсэ «Невядомая Беларусь». Прадмову да зборніка напісаў Вацлаў Гавал. Выданню паспрыяла чэская ніяўрадавая арганізацыя «Людзі ў наядолі». Апрача чэскага, маюць звязы з аналігічнай выданні па-беларуску, па-польску, па-расейску. Сирод — Васіль Быкаў, Уладзімер Арлоў, Сяргей Дубавец, Валер Булгакаў. Творы

падзелены на трох блёкі — «Беларусь вачыма беларусаў», «Беларусь вачыма паліакаў» і «Беларусь вачыма расейцаў».

Ідя выдання на чэсцікі Альгінскі, Б. Акінцінкі, В. Акудовіч. Задача выдання, на думку спільнікі, — змяніць адмоўны імідж Беларусі ў сувенір.

AIII

**Свята Агінскага
над Вяльлею**

25 верасня ў Залісці сівіткавалі 240-я ўгодкі Міхала Клеафаса Агінскага.

«Кстъ» і дуліна ў кішэні

Пасля непрыхавана слабой «Дуліны ад Барадуліна» зьявілася геніяльная сенілія «Кстоў». Дзьве апошнія кнігі Рыгора Барадуліна паставілі рабром пытанье аб прыродзе яго таленту. Піша Аляксандар Фядута.

Некалі таварыш Жданаў А.А., цэлка аднайменнага ўкраінскага гораду, якому спрэвядліва вярнулі імя Марыупаль, гаварыў пра паэтку Ганну Гарэнку: «Ці то манапка, ці то распусыніца, а дакладней распусыніца і манапка, у якой распуста зымешаная з малітвой». Такая Ахматава зяле маленькім, вузкім асабістым жыццем, нікчэмнымі перажываннямі і рэлігійна-містычнай эротыкай...» Так гэты высокапастаўлены чытак харарактэрэзваваў творчасць аднаго з найлепшых лірыкаў XX ст. Сёньняшнія беларускія Марыупалі (то бок Жданавы), накіпталі таварыша Скобелева і сёгера жданаўскім красамоўствам не валодаюць. Інакш бы ўжо з добрых месяцаў пяць галасілі пра Барадуліна, не выходзячы са жданаўскай систэмы каштоўнасціў кафедральнага. Сам вінаваты бы бы Барадулін. Даў нагоду. Спачатку выйшла кількая, яскрава аранжавага колеру кніжка «Дуліна ад Барадуліна». Кніжка непрыхавана слабая — найлепшае, што ў ёй было, — гэта дызайн Генадзія Мацура. Але «Дуліна», уласна кожчы, і прэтэндуала ўсяго толькі на статус, зайдзены ў назве, — была, так сказаць, увабленай у кніжнай форме насыщеннай газэтай радыё «Свабода», галоўным героям якой з'яўляюцца самі супрацоўнікі радыё, іх сябры (у будучыні, мабыць, справа можа дайсць і да сваякоў). Цікавымі такіх зборнікаў эпіграм робіцца толькі пасля съмерці іх аўтараў і кананізацыі апошніх.

І спакаўся з кобрай Скобла,
І спытаў,
Ці ў шкury цёпла.
Кобра Скоблу не сказала,
Віла джала паказала.
Ведала, які ў Скоблы
Слов'я лютасныя съబельы...

Вядома, дзякуючы аўтару, які за-
бясцічыў уласную эпіграму яшчэ і сыцільм (даречы, вялым, як коб-
рына джала) расказам пра тое, хто такі гэтыя самы Скобла, паколькі інакш чытацца аўдыторыя гэтай эпіграмы звязалася ўсе німавер-
на малой вельчыні блізкіх і сяброво-
адрасата. Рыфмы яшчэ могуць за-
хапіць (у аўтара гэтай рэцензіі, трэба прызнацца, кола рыфмаў на слова «Скобла» значна бядней-
шае), але сама эпіграма ад гэтага
больш значных творам ня робіцца. Г такіх «скоблагадобных» эпіг-
рам на «Дуліне» — больш за палову. Добра хоп' адрасаты іх трохи
больш відомыя — накіпталі Ба-
рыса Кіта ці Анатоля Вялогіна. Нигледзячы на шум, узімні ў прэсе, адчуванье было такоё,
нібыта пасля Барадуліна больш не

Андрэй Янкевіч

іспнуе, а яго зымнія пейзажная папсо-
вая фігура, быццам у насмешкі з
Паэзіі ўзыненая на вяршыню
славы. Які час — такі пасты, якай
чытацца аўдыторыя — такі і кум-
піры. Час здраўбні і глядзіцца ў

Пакуль беларускія чытачы
ня будуць ведаць
псалмапеўца Барадуліна
лепш, чым Барадуліна —
эпіграматыста, Нобэлеўскай
преміі мы ня ўбачым.

Люстэрка, якім з'яўляецца ўжо не
Барадулін, а які-небудзь Бадак.
Але реч у тым, што практична

сълемдз з «Дулінай» выйшаў у
свет іншы барадулінскі зборнік —
«Кстъ», які аў-яднаў тэксты,
так сказаць, духуно-рэлігійныя.
Тыя «Кстъ», адзетыя ў съветла-

блакітную сутану, звязстаныя не
даўносімі книжнымі дызайнерамі, а
найкай на надта сыцілай дамай-
шматсточнай (яна ж карэктарка,

яна ж рэдактарка, яна ж на фа-

таграфіях побач з пастам, яна ж...),

дманструюць пазію зусім іншай

якасці, чым франтаватая атэльсі-

навая «Дуліна».

«Ты белы воўк», —
Сказала мне
Да незабыту незабытая,
Якую я
Ні з кім на зблытаю
Ні пры съявле,
Ні паянне.
Разгублена пералігаў,
Які ён, белы воўк,
Тлумачыла:
«Я шрага цябе ня бачыла,
Ты белым не сагоняна стаў».

Упрочкі рушыла сама
Самою —
Недаверу хрэсныца.
«Ты белы воўк» —
Мая зіма
Чорнапралінкаю весьніца.

У Веліміра Хлебнікава быў
белы кружка, які сымбалем адзін-
ноты спусцицца ў яго геніяльна-
пароцкія запісы. Барадулін зна-
ходзіць паэтычную паралель у бел-
ым воўку, старым, які здольным
ужо пальвіць, але чароўным пры-
гажосцю мудрай і ведчай ста-
расці. Ен ліканічны ў гэтых сваіх
вершах-сеніліях, старчай лірыцы,
як быццам смыляеца давілакац-
ца, датлумачыць тое, што чамусыць
дагэтуль засталося незразуметым.

Ці патрабен ты сам сабе,
Як спітата ў сябе самога?
Ці даўно ён зерні дзяўбэ?
Чалавек, як гузак на інбе,
Нечаканы ўскочыў, каб зьнікнуць.
Ад сябе хто зноха адвыкнуць,
Можа, я будзе патрэбны сабе...

Адчуваныне такое, нібыта і «Ду-
ліна» гэтая самая, адкрышталіза-
ваўшыся ў мацураўскай вытгачнай
форме, снэтрэблілася старому
Барадуліну, каб не прывыкніц да
сябе самога — як кантраст у дачы-
неніні да Вечнисці, адлітай у
жорсткіх радках нябесна-воблач-
нага зборніка «Кстъ».

Чую, Як абрываюца карані
Ад цішыні глыбіні.
Ці:
І зоркі, які мы
З адной слёні, й адзін
Зярніты сейбіт высываў шчымліва.
Кamu застасца небу на ўспамін,

Каму ляцець,
Як пыл цялжка мліва...

Пасля выхаду зборніка «Кстъ»
ў прэсе загаварылі пра вылучэніе
Барадуліна на Нобэлеўскую прэмію
ў галіне літаратуры. Ні будзем
амбіркоўвачы разльнасьць гэтай

узнагароды для Дзядзікі Рыгора.
Быкаву, куды болып «раскручана-
му» ў сусьветным маштабе, і тое
давялося пра «Нобэль» толькі ма-
рыцы... А вось пра сам феномэн
вылучэнія Барадуліна варта ска-
заны пару слоў. У мене асабістая
няма сумненія: Барадулін —
найбуйнейшы ў сёньня юных
беларускіх паэтаў, фэльдмаршал
паэтычнай арміі Беларусі. Але
выйдзіце на двор і напрасіце звы-
чайніх, не абсяжараных паліты-
ка-філіялічнымі турботамі чытак-
чоў успомніце некалькі барадулін-
скіх радкоў. І калі гэтыя чытакі
не акажуцца блізкімі і сяб-
рамі якога-небудзь Скоблы, то
пачненца прыпсываныя Барадулі-
ну мноства вершы — ад «Зоркі
Вінэрзы» і да «А я ляту-прылягу...».
І гэта гэта будзь пудоўныя вершы,
але — не барадулінскія. Таму што

«Зоркі Вінэрзы» напісай не Ба-
радулін. А Багдановіч. І «А я ляту-
прылягу...» таксама напісай не Ба-
радулін. А Гілевіч. А Барадулін напі-
сай мноства пудоўных, адточаных,

літаратурна бездакорных вер-
шав. Якіх ня ведае народ. Зрэшты,

народ у нас не чытае ня толькі Ба-
радуліна. І тыя, хто пісаў апошнія
вершы пра Барадуліна і яго «Дулі-
ну», у месе сваёй таксама, здаецца,
сапраудніх барадулінскіх вершы
не чытаюць. Яны ня ведаюць яго лю-
боўнай лірыцы, лірыкі філізофскай
— а значыць, беларускі народ ня
веде свайго народнага паэта. І
таму кожны раз, калі ў прэсе думаюць
про «Нобэль» для найлепшага

беларускага паэта, думаюць: «А,
гэта той, што «Дуліну» напісай!...»
Бо раскрутка зборніка вершы, у
якім «дзідзька Рыгор» выступае
сузітрам Бога, была значна мен-
шай, чым раскрутка яго радыё-
тэлізійнай фігі, так нысоечасова вы-
пягнутай старым з кішэні.

Бачу вочы Твае,
Хоць Цябе я ня бачу ніколі.
Чую голас Твой вышні,
Хоць ніколі я чуў у Цябе.
Гэтак вязень сцяльны
Бачыць вочы забытае волі,
Гэтак чуецца голас, зындзелены
Немай малібь.
А Табою малося,
А Табою съялею ѹ баюся,
А Табою дазволену ѹ жыць,
Паміраю ѹ жыву,
А Табой паддаюся,
А не паддаюся спакусе,
А са страхам і верай
На плаху Тваю
Я кладу галаву.

Зразумела, што паслом склада-
ней запомніць, чым эпіграма на-
піскітат:

Кіпіц натхненне ў чыгунку.
Відвеца гаспадарка плянава,
І пішуць тэксты Лучанку
Усе — Ад Лукши да Лук'янава.

Ці — у найлепшым выпадку —
яшчэ што-небудзь, у «Дуліну» гэтую
самую не ўвайшошае, пры
быльш бл... яў і быльшіх кадзёбістай.
Але да тых часоў, пакуль беларус-
кія чытакі на будзьці ведаць пас-
алмапеўца Барадуліна лепш, чым Ба-
радуліна — кіпіці і эпіграматы-
са, Нобэлеўскай прэміі пра літара-
туры мы ня ўбачым. І зусім не
таму, што ў нас дрэнныя паэты.
Дрэнныя чытакі.

ЛІСТЫ ЗЪ ЛЕСУ

Крэпасьць Івана Жахлівага

ПАВАЛ СЕВЯРЫНЕЦ

У 1563 г. войска Івана Жахлівага ў часе Інфлянцкай вайны разрабавала Палацак. Цар бязылтасна расправіўся з абаронцамі да патапіў у Дзльвіне трох тысічы габрэй. А каб умацавацца на акупаванай тэрыторыі, панаўбодуўваў на стратэгічных дарогах крэпасьці — Сокал, Усьвят, Казъяны, Туроўля, Сітна... У 1579-м Сыціан Батура, вірнуўшы Палацак, папаліў і ўсе крэпасці Івана Жахлівага.

Усяго за кілемэтар ад вёскі Малое Сітна, на паўднівым паміж Палацою і возерам Ізмо, можна ўбачыць старажытнае замчышча — рэшткі абарончага валу, унутраны ліндштафт фартэцыі, ямы чорных капальникаў... і яшчэ каменную пліту, на ўзор надмагільнае — цытую на мове арыгіналу: «В 1563 г. во время Ливонской войны здесь была построена крепость Ситно, которая явилась местом крупных сражений русской армии. Охраняется государством».

Вось так. Прыйшоў Батура, даў высылітка акупантам — а праз чатыры з гакам стагодзьдзі ўдзельная нащадкі ўшанавалі тут «месца буйных бітваў расейскага войска».

Для мясцовых жыхароў «крэпасьць» — предмет асабіліва гонару. А як ж! Наш цар, наша войска... *Наша крэпасьць!* На замчышчы спрабуюць адкапаць нейкія падмуркі, водзяць сюды з экспурсіямі заежджых і рэгулярна шуканоў скарбы.

Ад таго Сітны амаль нічога не засталося. Крэпасьць была драўляная й згарэла цалкам, людзей у ёй было нішмат, дай за 16 гадоў XVI ст. ці мог хтосьці з салдат скаваць свае гроши на чужой для іх замлі?

Рэч ня ў гэтым. У кожнай беларускай мясціні ёсць свая «крэпасьць Івана Жахлівага». Капічча імпэрскага культу, свой манумэнт гістарычнай хлудні. Свой апорны пункт акупантана. Дзесяці гэта музэй Суворава, дзесяці капліца Пятра I, у Палацку — кірмаш «Стралеці», пайсюдны помнік Леніну й адноўлены «лініі Сталіна». Гэтыя фарпосты, растаўленыя на беларускай зямлі, утвораюць цэлую систэму духоўнае акупацыі.

Вось і ў гэтым. У кожнай беларускай мясціні ёсць свая «крэпасьць Івана Жахлівага». Капічча імпэрскага культу, свой манумэнт гістарычнай хлудні. Свой апорны пункт акупантана. Дзесяці гэта музэй Суворава, дзесяці капліца Пятра I, у Палацку — кірмаш «Стралеці», пайсюдны помнік Леніну й адноўлены «лініі Сталіна». Гэтыя фарпосты, растаўленыя на беларускай зямлі, утвораюць цэлую систэму духоўнае акупацыі.

Колкі ўзрэйсікага выйдзе ў гэтым вёсачы амаль у самы цэнтры Эўропы? Дзясятак акуратных палісаднікаў, некалькі спадарожнікавых талерак ды пару іншамараў у супрацоўніцкіх ліясгас?.. А вось спадчына айтічнікаў скроў і ўсходы. Самадуства начальнікаў ды рабства народу, павальны алькалагізм ды разваленныя платы, кволе земліробства ды дзіке зъбіральництва, съмецце, качэўнікі мат і, у дадатак да ўсіх, пачуццё гонару за нашага цара Івана Грознага, які ў XVI ст. вось на гэтым самым месцы даў дыкту нейкім там ворагам расейскай народу. Дзе яшчэ ў Эўропе вы убачыце перапоўненыя бакі дlya съмецца праства на магілках? Драпежнікую вырубку нісьпелага лесу, якому яшчэ расыць і расыць, на экспарт за капейкі?

Мae гістарычныя выкладкі пра *нашага Сыціана Батуру*, выгнянне стралкоў і спаленне Сітна сталі для віскоўца грымотамі сярод яснага неба. Іван Грозны — захопнік?.. Зрабаваў Палацак?.. Крэпасьць — чужак?

Какуды, на замчышчы, дзе стаяла крэпасьць Сітна, маюць будаваць царкву. Цудоўны адказ капальнікам і рабам ніясней імпэры: «Шукайце ж найперш Царства Нябеснай прауды яго, а ўсё астнайце дасца вам» (Мацвея 6:33). Но толькі Бог можа заняць у душах вісковых беларусаў тое святое месца, якое стагодзьдзімі акупаваў прывід вялікай імпэры. Адно толькі хацелася б, каб набажэнствы спраўляліся панаўку. Каё не раздавалі там, як у Пракоўскай царкве ў Палацку, чарнасоченных лісткоў пра «план Далеса для СССР», съвітасца Вялікай Русі ды сусветнью сіяніцкую змову. Боды гэта будзе проста адноўленая Крэпасьць Івана Жахлівага.

Каб такога ня здарылася, у 2006-м аваівазкова трэба перамагаць!

в. Малое Сітна

Пад Бярою адчыніліся могілкі салдатаў вэрмахту. Сюды звозяць парэшткі з ўсёй Берасьцейшчыны. На адкрыцці сцурэліся пераможаны і пераможцы. Першыя прасілі дараваньня, другія не трымалі зла.

СЪЦІСЛА

Звалінню Віктара Борыса

Капітана міліцыі **Віктора Борыса** звіраюць з Гарадзенскага РУУС, як паведаміла 4 кастрычніцкія югані сістры Аняжыка. На яе думку, яму помсыць за дзеяньні сястры і з подпісам да пісцом да Лукашэнкі ў абарону Саюзу паліякі.

Марыніч аблкарджае

Палітвязень **Міхал Марыніч** 4 кастрычніка падаў скагу на раашэнне турэмнай камісіі, якая адмовіла яму ў датэрміновым вызваленіні.

Штраф за карыкатуры

Суд Першамайскага раёну Менску 23 верасня аштрафаваў рэдактара газеты «*Згоды*» **Аляксандра Карава** і яго намесніка **Аляксандра Зядзіжкову** на 100 базавых велічыні (2,55 млн руб.) кожнага кса распавяло ў СМІ загадаў ліквідніх звестак. Падставай сталі каляхі, надрукаваны ў газэце.

Ператрусы ў Віцебску

24 верасня міліцыянты правялі ператрус у 24-гадовага будаўніка **Уладзіслава Ашічанкі**: у роспісах яны цікавіліся дзеяньніцу незарэгістраванай арганізацыі «*Зубр*». 26 верасня на вуліцы міліцыянты затрымалі актыўста КХП — БНФ **Уладзімера Плещанчу** і **Аляксандра Салайчуна**, правялі іх асабісты надгледз. У Плещанчу знайшли 18-літкі, 28 верасня правялі ператрус у беспартыйнага **Юр'я Купрыянова**.

Суды ў Берасьці

Берасьцейскі абласны суд 26 верасня не задаволіў скагу прафсаўнага актыўста **Валентына Лазарэнкава** кіраўніка берасьцейскай філіі РГА «Беларускі Хэльзінскі камітэт» **Irapa Maslouskага** на раашэнне рэшніга суду: у жніўні ў пакаралі штрафамі за дзікую арганізацыю сімнадць.

28 верасня гэты ж суд не задаволіў скагу актыўста ПКБ **Анатоля Ноўкі**: яго аштрафавалі на 40 б. (1 млн 20 тыс.) за права-даэзенне партынага сходу, які быў кваліфікаваны як несанкцынаваны сход.

Канец «Кур'ера из Борисова»

Калегія гаспадарчага суду Менскай вобласці 27 верасня адхіліла касацыйную скагу ТДА «Прас-саўсіс» — заснавальніка нездаржанай газеты «*Кур'ер из Борисова*». Прадпрыемства аблкарджае судовава-

расшэнне ад 24 жніўня наkonkt ліквідацыі.

Справа Скрабца

Палітвязень **Сяргея Скрабца** 27 верасня не перавялі турмы шпіталь па стане здароўя. З кастрычніка праукратура закончыла рассыльедаванне юганды крываіннай справы: экс-дэпутата вінавіцца ў незаконнай прадпрымальніцкай дзеяньніцы, вымантачваны крыдзіту і падрыхтоўцы да даваньня хабару ў буйных памеры.

Горадня: франтавыя зводкі

Гарадзенская філія **БНФ** пры канцы верасня атрымала паведамленне, што да 30 верасня павінна заплаціць 1 млн 440 тыс. руб. судовы поштін. Пашыні былі ўскладнены паслы прыгрывы суду наkonkt выслыжаныя арганізацыі з памяшканьні.

Суд над **Янам Романам** адбыўся 28 верасня: яго аштрафавалі на 50 б. (1 млн 275 тыс.) за дзеяньніць ад імя незарэгістраванай арганізацыі. Такой арганізацыйны суддзя **Наталья Козел** палічыла зарагістраваны прафсаюз работнікаў радыёэлектроннай прамысловасці.

Намеснік прауктора Ленінскага раёну Гарадзіна **Аліксандар Абрамовіч** 29 верасня афіцыйна папярэдзіў **Анджея Пісальніка**, што той якожа прадстаўляцца галоўным рэдактаром штотыдніка *Саюз* паліякі.

У Барысаве 25 верасня затрималі 19-гадовага актыўіста грамадзкай ініцыятывы «За чыстыя Барысавы» **Андрэя Маласая**, які распрастуджаваў расклад беларускіх перадач тэлеканалу «*Еўропенес*».

Пінская прэса

Намеснік старшыні Пінскага гарыканкаму **Аляксандар Канеўскі**, паводле звестак ГА «БАЖ», 29 верасня на нарадзе з супрацоўнікамі гарыканкаму забарані даваць інфармацыю супрацоўнікам мясцовай недзяржаржнай газеты «*Мясцовы час*». Мясцове аддзяленні РУП «Белсельзірдрук» адмовілася падпісаць дамову на распаўсюд выданьня.

Нігоды «Народнай волі»

Газета «*Народная воля*» 30 верасня атрымала ліст ад «Менбласаўзірдрук» з адновідомай да далейшага распаўсюджання. У дакументе сцвярджаецца, што газета карысталася паніжаным попытам.

Затрыманне ў Барысаве

У Барысаве 25 верасня затрималі 19-гадовага актыўіста грамадзкай ініцыятывы «За чыстыя Барысавы» **Андрэя Маласая**, які распрастуджаваў расклад беларускіх перадач тэлеканалу «*Еўропенес*».

Штраф «БДГ»

Суд Кастрычніцкага раёну Менску выпісаў «*БДГ. Деловая газета*» 50 млн руб. штрафу ў журналісту **Сяргею Сацуку** — 5 млн на карысць яго супрацоўніка АМАГУ **Сяргея Байдыцкага**. Справа тychыцца артыкулу «*Рэкламная акцыя*» № 70 за 20 траўня 2003 г., дзе расказвалася пра крываінную справу, адным з фігурантаў якой быў пазоўнік.

Штрафы ў Пінску

29 верасня Пінскі суд аштрафаваў актыўіста БСДП («Грамада») **Сяргея Касцюковіча** на 20 б. (510 тыс. руб.). Яшчэ чатыры актыўісты партыі атрымалі папярэднічані. Падстава — затрыманне партыі на 7 жніўня ў фірму «Паліяшук», што было кваліфікавана як «несанкцынаваны сход».

«Прэсбл» у судзе

Галоўная бухгалтарка Вучэльні алімпійскага разразу **Святланы Рамановіч** падала позыні супрацоўніку недзяржаржнай газеты «*Пресбл*» на 14 млн 510 тыс. руб. за артыкул, які напісала біяліністка Святланы Парынігіна. Узмiku «Пресбл» прайграў позыні міністру фінансаў **Мікалаю Корбуту**, выплаціўшы 40 млн. рубліў кампенсацыі.

Мэка кантрабандыстаў

Семдзесят гадоў таму ў Ракаве віравала зусім іншое жыццё. Цэнтар гміны Маладачанскаага павету быў найбуйнейшым цэнтрам кантрабанды на польска-савецкай мяжы. Менавіта ў Ракаве, гэтай малой беларускай Адзесе, жыў славуты кантрабандыст, шпіён і пісьменнік Сяргей Пясецкі. На вулках Ракава сустрэнаш і нашчадкаў настаўніка Рагойшы з Казікам Пясецкам з «Народнага альбому».

Мястечка Ракаў знаходзіцца за 40 км на Заход ад Менску, у Валожынскім раёне па шашы Менск—Вільня. Семдзесят гадоў таму ў Ракаве віравала зусім іншое жыццё. Цэнтар гміны Маладачанскаага павету быў найбуйнейшым цэнтрам кантрабанды на польска-савецкай мяжы.

«Прынясі ты мне злату вавёрку»

Ствараючы «Народны альбом», Міхал Анемпадыстай ня ведаў, што ў 1930-я гады ў Ракаве працаў сапраўдны настаўнік Кастусь Рагойша, які пісаў вершы. А сям'я прафэсара Вячаслава Рагойшы і сёньня мае сядзібу ў Ракаве. Імя пісьменніка Пясецкага, песьняра памежжа, стала відома «народнаальбомшчыкам» таксама пасля стварэння «Альбому». Але «Народны альбом» стаў своеасаблівым разъўіццем гэтых аповесьцяў.

«Кантрабандыстыкі» раман Сяргея Пясецкага «Каханак Вялікай Мядзведзіцы» (1937), дзеяньне якога адбываецца ў 1920-я гады ў Ракаве, пакуль польскую на выдаценне. На працягу раману яго героі па ўсёй мяжы ад Стоўпца да Радашкавічаў носяць у Саветы тавар — панчохі, сцірт, скуры. Праводзіць праз мяжу «фігуркі» — уцекачу з Савецкага Саюзу. Дробныя рэчы носяць у «бандажах» — тагічэсць нідаўна вазілі сьпірт у Польшчу, перавязаўшы цела скотчам. «Злоту вавёрку» і «срэбну лісіцу» прыносялі ў адваротным кірунку — з Саветаў, і дзеўкі добра ведаюць, што гэта не ўлаіваны зверь, а жаргонная назва тавару. Узімку прапіваюць увесі заробак, зазіраючы ў бутэльку (хлопцы п'юць

**Баяніст «Народнага альбому»
Сяргак Ахрамовіч прымітрае
бүронос Юзіка, які хадзеў жыць
у Савецкім Саюзе.**

шклянкамі, жыды — чаркамі); сустракаюцца з дзеўкамі; наўедваюць бардзель (у Ракаве іх было два), трапляюцца памежнікам, уцікаюць з-пад варты, зноў ідуць за мяжу, а калі надаўкуча «сумленная» праца — адбівачы тавар у канкруэнтай-кантрабандыстай. У книзе апісаны ўся інфраструктура — жыды, якія даюць «хлопчыкам» на рэалізацыйную тавар, і географія «малін» ледзь на ў кожным хутары па савецкім боку.

Сузор'е Вялікай Мядзведзіцы супрадавджае галоўнага героя Уладка ва ўсіх шляхах. Зоркам ён наяду жаночыя імёны, а седзячы ў савецкай турме, даведаўшы ад злодзяй, што тыя лічачь сімёрукі свайгі шчаслівай лічбай. На Каляды, калі дзяўчатаў варожылі, навараўжы і Уладак Фігурка, аллітая ім з волава, была... Вялікай Мядзведзіцай, якую ён, паводле варожбы, возьме за жонку.

«Ён з-за кратай дахаты ўсё адно ўцяч»

Сяргей Пясецкі ў Ракаве займаўся не толькі кантрабандай, але і працаў на польскую разьведку. Ён добра быў знатны з місіянамі па аборода бакі мяжы — яшчэ ў 1921 г. партызаны з «Зялёным дубом». Аб шпіёнскай працы ён і напісаў сваю першую книгу — «Піты этап» (1934) — седзячы ў польскай турме. Літаратурны дар прачнучыўся на сёмым годзе «адсадкі», калі Пясецкі прачытаў абвестку ў газэце аб літаратурным конкурсе. Кніга была канфіскавана турмнай цэнзурай.

«Вялікай Мядзведзіцы» па-

шанчавала больш — яна выйшла за мяжы турмы і праславіла аўтара, яго нават вызвалілі на чатыры гады раней тэрміну па просьбе вядомых польскіх літаратараў. І калі раней ягонай асобай цікавіліся паліцыя, сведчы і судзьдзі, дык цяпер — выключна выдаўцы ў рэзартэры, напіша ён пазнайней у аўтабіографіі. Пяць гадоў Пясецкі адседаў у адзіночных камэрах (у турме Пясецкі знаходзіўся з 1927 па 1937 г.), тройчы быў кіраўніком турэмных бунтаў. Першае, што ён зрабіў на волі, — даслаў пасылкі з харчамі і тыгунем таварышам па камэрах. У Італіі быў зняты тэлевізійны сэрыял, мас-тэлікі фільмы паводле кантрабандысткага раману зняты ў Італіі і Польшчы.

Простыя рэчы

Аб быўой славе «кантрабандысткай стаўцы» сведчыць мноствства экспанатаў, сабраных у прыватнай галерэі братоў Янушкевічаў. Сёньня гэта самае знакамітасць месца мястэчка. Толькі керамікі там пераходзіла больш за 1700 адзінак. Ракаўцы захоўвалі ў сваіх хатах усё. У адных старых нават партрэты імператара Мікалая II і ягонай жонкі правіслі над ложкам усё жыццё... А гаспадар галерэі мастак Фелікс Янушкевіч з дакументай і «спасімінаў сваякоў» апавядае гісторыю, кожная з якіх вартая цэлага раману.

У музэі сабраны колькі прыкладаў ракаўскай мады даваеннаага часу, сярод якіх — мужчынскі бурнос і жаночы палітон з каўнерам з хахулі. Уборы хлопчыкаў і дзяўчычат, іх гальштукі, панчохі і лякіраваныя туфлі падбрасізна апісвае Пясецкі, а добры густ і ўлагу да мады геніяльнай адчужу Міхал Анемпадыстай: штуршком да напісання «настаўніка Рагойшы» сталі стылістычна бездакорныя касцьомы да фільму «Чужая Бацькаўшчына», якія праектаваў Міхась Раманюк.

Lomir zech ieberbetn

На сваім гародзе, будуучы дом, Янушкевічі знайшли гарэшки з закапанай маёмасцю — жыд па імені Ёсель Краснасельскі, чыдом стаўшы на гэтым месцы, пры набліжэнні неміцкай закапаў усё сваё майно. У мястэчку ходзяць легенды пра восем скрыні золата, закапаныя жыдамі. У Ракаве было столькі золата, што аж да 1960-х гадоў на рынку разыўваліся выключна золатам, кожа гаспадар. Сёньняшні рынак у Ракаве — найслыннейшы місны базар Беларусі.

Сёньня мястэчка Ракаў мае статус вёскі. Храмы тут не руйнаваліся, а Фелікс Янушкевіч упэўнены, што Ракавам апіквецца Панна Марыя. Паводле легенд, сяляне чалавек сустрэу калі крыніцы Маши Божую. Яна сказала яму напісці — і ён пачаў бачыць. Крыніца і сёньня на tym месцы — пры ўезідзе ў горад, і вада з яе, паводле легенды, дапамагае хворым на вочы.

У Ракаве знаходзіцца адзінка, пэўна, у Беларусі плошча Вітаўта — у двары галерэі. Проста перад домам — помнік Вітаўту, зробле-

Ракаў. Міхал фатаграфуе дачку Стэфку.

Кася Камоцкая, Алег Дземідовіч (зьлева), Міхал Анемпадыстай і Сяргак Ахрамовіч на ганку ракаўскай школкі.

ны Феліксавым братам, скульптаром Валяр'ямам Янушкевічам.

А пра тое, што вонкі прыдадзіць кантрабандыстай ды прафэсійных бандытам вывучаеща, сведчыць факт: першае выданье «Вялікай Мядзведзіцы» Фелікс Янушкевіч знойшоў у ўпраўленні чыгункі ў Дрысынатах, а легенды пра банду Буйбеля жывыя ў Ракаве да сёньня.

Аліція
Фота аўтара

Помнік на габрэйскім цвінтары, зроблены з млынавага каменя.

У Менску выйшла па-беларуску аповесьць Сяргея Пясецкага (1901—1964) «Запіскі афіцэра Чырвонай Арміі». У книзе аспіваючыца падзеі 1939—1945 гадоў у Заходній Беларусі.

У музэі Фелікса Янушкевіча захоўваецца святыяны ўбор ракаўскай прыгажуні.

У Баранавічах цяпер модна рамантаваць мікraphалёўкі ў Міколы Статкевіча.

Піша Руслан Равяка.

«Рамбыттэхніка» ў Баранавічах знаходзіцца на адной з са-мых старажытных вуліц гораду, частка яе мае базальтавыя брук, што сустракаеца ў Беларусі толькі тут. Працоўнае месца Міколы Статкевіча знаходзіцца на першым паверсе.

Падыходжу да камяніцы і гру-кою ў вакно. Пакой застаўлены разнастайнай тэхнікай — ад пы-ласоса, які бачыў Хрушчова, да найноўшай мікraphалёўкі. Чака-юць сваёй чаргі на рамонт. Раз-маўляючы, сп. Мікола корпаеца са старым відэмагнітафонам. Каб ажывіць яго, не хапае адной дэталі, якую ўжо замовілі ў Мен-ску. Усе прыстасаваны для ра-монту — прылады, паяльнік ды шрубоўкі — пазычуюць у калег што прыносяць з хаты.

Працоўны дзень пачынаеца а 8-й, з 13-й да 15-й — абед. Абед павялічаны да дзюх гадзін дзе-ля таго, каб Статкевіч даехаў да кватэры бацькі, якому патрабу-еца догляд. Заканчваеца праца а 18-й, а 19-й ён мусіць быць на месцы адбыцця пакарання — «хіміі».

Андрэй Ліхачев

Мікола Статкевіч: «Пад выбары мяне ізалююць»

Папраўчая ўстанова адкрытага тыпу знаходзіцца ў чатырохп-ярховым цагляным будынку, палова першага і чацвёртага паверху якога аддадзены пад за-водскі інтэрнат. Рабочыя і «хі-мікі» жывуць амаль у адных умо-вах, толькі ў вязніні на вокнах — краты. Але «хімія» не інтэр-нат. За дзень адбываеца шэсць п-раверак. Калі ходзіш на працу, трапляеш на牠们. Першая — а 6-й. Усе вязні выстрояваюцца на калідоры. Міліцыянт зачытвае прозывіща, а «хімікі» павінен выйсці са строю і называць імя і імię па бацьку. Пасыя вяртнаныя з працы — праверка а 19-й ды перад адбоем а 22-й. Калі дзяль-ней на вуліце перад выхадам на працу траба зноў называць сваё прозывіща ды атрымай працоўны табэль. Па сканчэнні працы начальнік у табэль павінен адзна-

чыць, колькі гадзін ты адпраца-ваў, па віртаны аркуш здаеца дзяяжурнаму «хіміі». Спазнен-не з працы пагражае пакаран-нем. «Самае цяжкае — самому вяртацца ў вязніну», — уздыхае Статкевіч.

Сп. Мікола спачатку жыў у пакой на сем чалавек, потым пе-правялі ў лепши — на чатыры. Хлопцы трапіліся прыстыдныя. Пасыя перасядленыя ў пакой пе-раклеілі шпалеры, зьбіраюча фарбаваць падлогу. Статкевіч прынёс стары бацькоўскі тэлеві-зар, на дзверы паставілі новы замок. Суседзі працуяць да 21 гадзіні, таму ў палітыка ёсьць час, каб пачытаць ці нешта нап-сіца. Большасць «хімікіў» у Баранавічах — гэта хлопцы, якія па-дурному трапілі сюды праз бойку, алімэнты ці дробны кра-дзея.

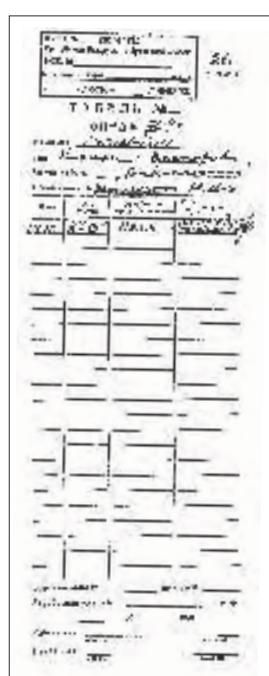
Начальства на «хіміі» паст-яяна прыгадвае Іашкевіча. Па-літвычыя асуджаныя прыносяць кіраўніцтву папраўчай установы толькі дадатковыя клопат — роз-ныя праверкі й вялікую ўвагу грамадзкасці ды замежнікам.

Статкевіч кажа, што адчуваецца моцная падтрымка звонку. Уесь час тэлефонуюць, прыя-джаючы сబры, палітычныя дзе-ячыя ды журнaliсты з Менску. Нядайна буй амбасадар Нямеч-чыны Эхэр — размаўлялі з ім у кабінце дырэктара. Наведва-

юць мясцовыя журналісты, сябры партыі і грамадзкіх арганізацый. Заходзіць взтэрраны на-цыянальнага руху, былыя эбэзма-уцы. Гэтых людзі, адседзеў-ши за Сталіным, добра веда-юць, што любая дапамога, нават спагадлівае слова, важныя пад-час такіх выпрабаванньні.

Затое, паводле словаў Статке-віча, вельмі назаліе ўвага орга-наў, якія прывараюць шмат і па-рознаму. Спачатку па віртаны з працы міліцыянты спрабавалі пачуць пах алькаголю і вельмі расчараваліся, дазваўшыся, што палітык кроплі ў рот не бярэ. Цяпер кантролююць знаход-жаныне ў бацькі. Маёй мілій заходзіць быццам бы выпадкова на кватэру старога чалавека альбо прыходзіць у нядзелью, калі палітвізен сустракаеца з жон-кай і дачкой. Найбольш непры-смынны часы ў выходных — калі трэба знаходзіцца ў будынку «хіміі». Паводле слоў сп. Міколы, для яго налешці было б сяд-зецца недзе далей ад гарадзкога тлуму, міліцэйскага начальства — каб менш дакучлівага нагляду. Севярынцу наадворт, ві-даць, лягчай сядзелася б у горадзе — бліжэй да цывілізацыі, людзей. Але ці ўлада ўсё прыліп-ла, ці лёс так склаўся — кожны патрапіц на найбольш непрыем-нае месца. «Бліжэй да выбараў менавіта такога варыянту пад-зей».

Перамога на прэзыдэнцкіх вы-бараах, на думку Статкевіча, до-сыць рэальная. Але яна адбу-дзеца толькі на плошчах. Пат-рэбен лідэр, які павядзе за са-бою народ на вуліцу і пойдзе з гэтым народам да канца: «Наш Севярынам прысьуд — ясна-вы доказатаго, што ўлада бацца менавіта такога варыянту пад-зей».

Лісты Міколу Статкевічу можна пісаць на адрас:
ПУАТ №2
вул. Пралетарская, 32
Баранавічы, 225320

Рэжым дня Міколы Статкевіча

- 5.30 — пад'ём.
- 6.00 — праверка.
- 8.00 — пачатак працоўнага дня.
- 9.00 — праверка.
- 13.00—15.00 — перапынак на абед, наведаныне бацькі.
- 18.00 — канец працоўнага дня.
- 19.00 — праверка пасыя вяртнання ў інтэрнат.
- 22.00 — адбой.

Атэістычны рэванш

Ці ж маўчаныне праваслаўных і каталіцкіх ярархаў Беларусі, каплі ўлады душаць Эвангельскую царкву, гэта справядлівасць у дачыненіі да самога Хрыста? Піша Пётра Рудкоўскі.

I, паклікаўши іх, загадалі ім зусім не пратаведаць і не вучыць у імя Ісуса.

Але Пётар і Ян сказалі ім у адказе: «Памяркуйце, чи справядліва перад Богам — слухацца вас болей, чым Бога?»

Дзеi Святыx Апосталаў 4:18—19

«Абсяг рэлігійнае талеранцыі наша дзяржавы няўмольна паміннаеца», — кажа Вячаслаў Ганчарэнка, па стар прагтэстанцкай суполкі «Новае жыццё». На фоне апопніх падзеяў — ліквідацыі ўладамі ажно дзюзвюючых цэрквеў, Беларускай эвангельской і Эвангельска-рофармацийскай, пазбуйленай царквы «Новае жыццё» культивага будынку — выказавыне пастара выглядае даволі памяркоўным. Мабыць, трэба казаць, не пра памяшаныне абсягу талеранцыі, а пра ўстойлівую дыскрымінацыю прагтэстанцкіх супольнасцяў і нават пра наяўнасць у краіне добра распрацаванай страўтэгіі ліквідацыі пратэстанцкіх рэлігійных

традыцый. Традыцый, якім — прыгадайма — пад цікістам гадоў.

Рэпресійныя заходы супраць эвангелістуў началіся ў Беларусі даўно. Ужо ў траўні 2001 г. беларускі эвангельскі звязнік звязаўся з просьбай аб малітве, бо ў ажчынных мас-мэдіяў пачаліся нападкі на Эвангельскую царкву. Нярэдка можна было сустэрну ў дзяржаўных СМІ азначэнне «секта» ў дачыненіі да піцідзясятнікаў, часам яны прытрыноўваліся да катаністуў. Тры гады тому ўлады началі систэматычны перасып з узрэзаніем мілітоўных спатканняў, што арганізоўваліся — з відомых прычын — у прыватных кватэрах. Так, у красавіку 2003 г. была аптрафавана піснізінка Ганна Лукашэнка ў Баранавічах за тое, што ў яе хандріі адбыўся набажэнствы, а праз месяц аптрафавалі за тое самае інвалідку Яўгенію Савашэнко. «Праваўхонкі» нярэдка зрывалі эвангельскую багаслужыны, запалахваочы пры гэтым ні ў чым не вінаватых вернікаў.

Вышэйгаданы факты варта звязаць іншымі. Ня так даўно, як пісала «НН»,

дамініканцы арганізоўвалі гісторычна-археалагічныя летнікі. У сувязі з нашым выездам у мясцовасць Капохі на Ваўкавышчыне да нас паступуў ад мясцовых уладаў сигнал: *ніякага пратаведаванія, ніякага спавядання, ніякіх публічных багаслужынняў!* (Тады міжволі ўспыла ў памяці рэзілік апостолаў Пятра і Яна: «Грэба слухацца болей Бога, чым вас».) Іншы прыклад з уласнага досьведу. У 1998 г. на Гарадзеншчыне праходзіў дзіцячы летнік, арганізаваны Каталіцкай царквой. У пэўны момант ад уладаў паступуў загад выключыць з праграмы любыя рэлігійныя мерапрыемствы — ранішнія маліты, ружанец, імпу. У лістападзе 2002 г. два каталікі — Ігар Закрэўскі і Сяргей Пескін — былі арыштаваны за публічны пратэст супраць новага закона аб рэлігіі, які быў прыняты ў парлямэнце і падпісаны прэзідэнтам у кастрычніку 2002 г. Прывадайма, што гэты закон прызнаны Кесцянскім інстытутам «найблізьшым рэпресій».

Але гэта ўсё яшчэ «кветачкі» ў параманы з тым, што ўтынілі ўлады ў дачыненіі да Беларускай аўтакефальнай царквы ў ліпені 2002 г. Тады за дзень да асьвячэння царквы ў Пагранічны (Бераставіцкі раён) зявіўся ўзброены міліцыянты, по-

тым прыбылі бульдозёры і цалкам разбурылі царкву.

Як усё гэта трэба інтэрпрэтаваць? Ніяма сумніву, што нідаўнія рэпресіі супраць эвангелістуў трэба разглядаць як прайаву антыхрысціянскае арыентызаціі беларускага рэжыму. Як заўважыў адночы піцідзясятнікі біскуп-асыстэнт Навум Саканчук, рэпресіі ў дачыненіі да розных канфесій трэба звязаць большы з атэістычным рэваншам, чым з імкненнем падтрымаваць праваслаўе. Гэтае меркаванье падвердзіў і адзін з апанімічных праваслаўных дзеячоў, які ў інтэрв’ю «Forum 18» адзначыў, што новыя рэлігійны закон (што дзеяччае з кастрычніка 2002 г.) насамрэч ніяк не скіраваны на тое, каб пратэжыраваць праваслаўную царкву Маскоўскага патрыярхату. «Сенныя атэісты кажуць, што гэты закон — супраць сектаў, але насамрэч яны кажаюць толькі таго, каб пачаць пераследаваць кожнае верніка», — гаворыць той самы праваслаўны дзеяч.

Такім чынам, усе абмежаваныні свабоды сумлення трэба разглядаць як прайаву «хрысціянабібі» або нават «хрыстарабібі», якая мае камуністична-савецкі радавод і раз-пораз ажывае ў дзяржаўных структурах. Гэта рудымэнты таго самага *вайчінага атэізму*, які так дойдзе і настоўліва пустошніх людзкіх душ, прыশчапляючы прынцыпы *ніянакісці* — клясавай, съветапогляднай і ідзялігічнай. (Вайчіні атэізм трэба старанна адрозніваць ад съветапогляднага атэізму як аднонага змагчымія спосабаў съветаразуменія.)

Патрыярхіі экзарх усяе Беларусі Філарэт пацас міжнароднай канферэнцыі «Хрысціянства і ўзаемапранікненне духоўных капітальнасцяў» у Эўрапейскай супольнасці, што адбылася 10 снежня 2004 г., сказаў: «...еднасць Святое Царквы зляўляеца хрысціянтрычнай: у цэнтры яе безупынна знаходзіцца Багачалавек. Господ напан Ісус Хрыстос, Які ўчора і сёння, і да веку Той самы» (Габрэй 13:8). (...) У сеніншніх умовах асаўлівую акутальнасць наўмы юзівікі дыялогі хрысціянскіх канфесій, але і дыялёт працэсіяльнай іншых рэлігій — тых рэлігій, якія вызнаноць Адзінага Бога Стваральніка». Вельмі падобная разважанін можна прачытаць і ў вакольніку Яна Паўла II «Ut unum sint» (прысьвечаны единасці хрысціян).

У сувязі з сеніншнім бядою эвангелістуў варта пастаўіць пытаныне, на сколькі працэслайны і каталікі застаюцца вернымі экуменічным дэкларантым. Ці не зляўлеца маўчаныне працэслайных і каталіцкіх ярархаў перад абліччамі цалкам відавочнай несправядлівасці ў дачыненіі да Эвангельской царквы адначасова несправядлівасцю ў адносінах да самога Хрыста? Ці не апрачвае гэтае маўчаныне веру ў хрысціянтрычныя характеристыкі Святое Царквы, пра які гаварыў экзарх Філарэт, і ці яны гвалтіць яго ідэю *ut unum sint* (хай будзь адно) Яна Паўла II? Каля нарадзе экуменізм перастае быць зборнікам дэкларанты, а стане неадлучным элементам хрысціянскага жыцця?

Радыё «Сталін»

Калі я пачула ад сябра, што Эўракамісія прыняла рашэнне аб вяшчаныні на Беларусь па-расейску, заплакала ад бясьіслья. Піша пісьменніца Ева Вежнавец.

Цяжка давесць непрактичнасць гэтага рашэння людзям, якія прывыкілі да паднікту «Эфектыўная палітыка». Ланцужок, на якім погляд, скліпваеца так: перадаць выхадцаў на расейскай мове — яе разуменіе усе — усе дэмакратызуць. А далей дэмакратычная нація сама вырашае, што яго рабіць з мовамі.

Але аксамітны рэвалюціі ва Усходнім Эўропе былі на столкі сацыяльнымы,

колкі рэвалюцыялі годнасцы. Эта сцяна рабіліся нацыялі, а нацыі не моглі стаць на калені і радавацца таму, што давалі. І беларусы здоленіца ацаніць такія абстрактныя рэчы, як грамадзянская свабоды і права чалавека, толькі калі да канца становіца націй.

У іншым выпадку мы маем справу з на-

сельніцтвам — сукупнасцю простых людзей. А нашто простому чалавеку аб-

страктні рэчы, як мова, гісторыя, спадчына, горн, сывядомасць, працы, свабоды? У яго ёсьце ўсе, што патрэбна: мир, стабіль-

насць; дзяржбюджэт у прафыцце, ура-

дзял уга-га, ВУП расце: бытавую тэхн-

іку, эўрамонт, набілкі, згута, дачу баль-

шынна могуць сабе дазволіць. Адукацыя і

мэдыцына — даступныя. На пахаванні

коханым грамадзяніну Беларусь дзяржава

выдзялі \$200 дамаготы. Чалавек ахута-

ны дзяржавай, бы коўдрай. А што пад

коўдрай халаднаватаў? Паветра спёртае

— дык ні каку ж патрапілі. Глыніца,

што робіцца ў сівеце, — страшна тэлеві-

ізар улючиць! А у нас ціха, пабожна і

многа духоўнасць — «Джэнікі», «Сла-

вянскі базар», «Дэні беларускай пись-

менности» (так і пішуць).

Чым радыё «Эўрал» заахвочыць белару-

саў да дэмакраты? Тым, што немцы хы-

віць лепей? Дык на тое ж і немцы! Як для

беларусаў, мы і так добра жывеем, ніколі

так ня жылі. Што, пры ВКЛ? Дае тое кня-

ства, і што нам да «плабусаў»?

Эўропа мае падтрымак беларускую

мову, съядомасць і культуру. Калі яны

хочуць мець справу з вольным народам, а

ня з тым, што ёсьце цілер.

Дарэчы, Лукашэнка і кумпанія аказа-

ліся значна разумнейшыя за эўрападарства

— мы паслідоўна, нястынна, настомні

вытручваюць з масавай съядомасці мову

і гісторыю. За аднанасць гадоў у гэтым

кірунку не было ніводнай саступкі, ні цено-

вагі менчу або непаслідоўнасці — ад раз-

фэрэндуму 1995 г. да ператлумачаныя

сэнсу «Незалежнасць», якія вынікаюць з

заснавання фінансавай сістэмы.

Задзюніцца на паднікту — як на лепей улад-

аваны съвет. Апошняй рашэнні Эўра-

камісіі зрабілі гэты погляд больш горкім,

які ёсьце ня думы.

Шкода, але цар, і царевіч, і каралеві,

і шавец, і герой! нас

ні вызваліць.

Хто з «нацыяналістах» здоле разглу-

мчыць такія рэчы нашым суродзікам,

савецкім беларусам, якія нас успрымаюць

Да спадара Сіліцкага

Далучаюся да Вашага пратэсту супраць рашэння нарады ўладаў вяшчаны на расейскай мове. Я ўжо паслалі на радыё-трансляцыю свой пратест 20 ліпеня. Прашу далучаць мой подпіс да іншых.

Валянцін Грыцкевіч,
старшыня рады Беларускага грамадзянско-культурнага
аб'яднання ў Санкт-Петраўбургу

якія бляшанку, прывязану да хваста? Насельніцтва гэтага не разумее. Дастатковая, каб разумела эліта.

Мы прывыкі з павагай і зайдзрасцю глядзець на Захад — як на лепей уладаваны съвет. Апошняй рашэнні Эўропейскай зрады зрабілі гэты погляд больш горкім, але і больш нядумы.

Шкода, але цар, і царевіч, і каралеві, і шавец, і герой! нас ні вызваліць. Усё давядзенца рабіць самім, а самі месці вялікія маруды, няхутка управімся.

Бібліятэка пры могілках

Будаўніцтва найноўшае нацыянальнае бібліятэкі прывядзе да стварэння новага цэнтра Менску. Піша Гары Куманецкі.

Архітэктура ня толькі адлюстроўвае тэхнічныя дасягненні нацыі, але і інсіпіруе іх. Там, дзе з'яўляєца, напрыклад, храм — туды ж працірэбіць урэштэй дарогу. Самая буйная будоўля XXI стагодзінні ў Менску вядзеца ў чыстым полі, далёка ад цэнтра, ля «Маскоўскага» аўтавакзала, па дарозе ў аэропорт.

Парарадакальная сітуацыя — галоўная скарбница ведаў і культуры выносіцца на ўскраіну сталіцы, а ў цэнтры будуюцца гіганцкія аўтастаянкі й паркінгі.

Папярэдня пакаленіні дойлідай імкнуліся як мага болей цэнтральні скампанаваць Менск. Раней сэрцем гораду была ратуша й галоўная сівітніця краіны, вакол якіх грувасціліся найлепшыя кнігарні, бібліяткі, тэатральныя зали, музеі. Паслы апошніх вайны задача стала яшчэ больш яснаю, хоць канфігурацыя менскага цэнтру была добраформаваная — ім фактычна стаў кавалак Сталінскага праспекта ад Дому ўраду да ЦК КПБ. Далей развязаліся зялённыя зоны, трансформаваныя на пачатку 1970-х у шыкоўны «Водна-

ЮЛІЯ ДАРАЦКЕВІЧ

зялёны дыямэтар». Цэнтар Менску набыў ясны, зразумелы і імпазантны сталічны выгляд. Тут месціліся наўйышэйшыя ўлады, наўйнейшыя бібліятэкі і музеі, найлепшыя кнігарні, бібліяткі, наўкі і культуры, наўмысльныя крамы. Гэткі ён і ўшайшоў у падручнікі й даведнікі па архітэктуры ў якасці наўышышшай дасягнення на савецкага горадабудаўніцтва.

Лягічна было б разъясняць

галоўны аўтэкст агульнанацыянальнае значнасці ў межах трохкутnika перасячэння ліній мэтрапалітэну (з улікам пэрспектыў будаўніцтва трэцяе яго чаргі). Відавочна, што Нацыянальная бібліятэка выдаўлася ў ансамбль Паркавае магістралі (Машэрава-Пераможцаў), узмнішы ролю гісторычнага географічнага цэнтра. Яе гмах быў відаць і з

Верхняга гораду, і ад Цэнтральнае плошчы, і на ўсю перспектыву вуліцы Леніна ад праспэкту. Але ціперашня ўлады не хацелі дзяліцца славаю з папярэднікамі. Таму їх вырашилі інчай...

З пабудоўя новага будынку Нацыянальнае бібліятэкі панітак «цэнтар Менску» і зноў размываща. Вынесены на Стараバラускі тракт новы цэнтар гораду імкліва будзе развівацца дзякуючы густой і

зручнай сетцы транспарту. Там, дзе танчыцца зямля й нерухомасць. Адтоль прамая дарога вядзе ў аэропорт, падносам — наўоткі аўтавакзал і мэтрапалітэн. Ёсьць сучасныя крамы, могілкі, храмы, паркі, музэі, нават помнік Скарбы. Раскіданы да кальцавоў шашы новы цэнтр гораду цалкам зменіц свае сацыяльныя, культурныя і транспартныя паслугі.

Размывающы панітак цэнтру гораду як месца інтэлектуальнага абмену, сустэречай і кантактам людзей пісунага адукатыўнага цэнзу й культурных запатрабаваній.

Тэндэнцыя вынасіц з цэнтру сталіцы музэй і тэатр прасочвалася ўжо раней. Між тымі стары Менск з'яўляўся недабудаваным музэмі й закрытым на доўгія рамонты тэатрамі патане на куродыме выхлатных газаў. Мала каму прыйдзе да галавы пашырывацца сеньні зь дзіцём па Нямізе. Несупынны спэкуляцыйны гульш тут з'яўляецца ўрэшце зробіц яго непрыемным і для інвестараў.

У сацыяльным, культурным і алагічным сэнсе старасвецкі цэнтар Менску дэградуе. Цэнтрам жа прызначылі наўнічай беларускай сталіцы становіцца станцыя метро «Маскоўская», аўтавакзал «Маскоўскі» і Маскоўскія могілкі. Тамака паўстае адзінны на ўсю краіну гмах кнігазбору — замест тысячы па ўсім краіне. Там імкліва разрастасцца новая сацыяльная інфраструктура. Але пакуль у гэтым раёне нарасьце інтэлектуальны патэнцыял, спатрэбіца доўгія гады, калі не пакаленіні.

Пакідаючы Бабілён

Найбольш непрыемная рыса беларускай сітуацыі — што і ўлады, і насельніцтва жывуць у спыненом часе сярэдзіне 1970-х. Гэта тады была патрэба ў бібліятэцы. Піша Андранік Антанян.

Гэтым летам часцей, чым звычайна, у стужках беларускіх навін фігуравала бібліятэчная тэма — узвядзенне новага будынку Нацыянальнай бібліятэкі. Здавалася, звычайнай справе: лета — пары адпачынку, напружанацца палітычнага жыцця спадае, а рэпартэры — таксама людзі, і жыць ім траба. Во і спа-кацела бібліятэчнай тэмы ў загалоўках навін: «Ратавальнікі аховаюць будоўлю», «Крымінальная справа ў дачыненіі да былога дырэктара будоўлі», «Нацыянальная бібліятэка прагніе працу ў старым будынку», «Съмеркі на галоўной будоўлі краіны». І гэтак біскон-ца. Не здзіўлюе, калі тэя ратавальнікі на радасьць рэпартэру каго-небудзь пакусаюць. Навіны патрабуюць ахвяраў — ня менш за мастацтва.

Аланэнты будоўлі ня маюць асаблівых

аргументаў супраць. Прэтэнзіі палягаюць у эстэтычнай плоскасці да нязграбнага праекту і да валонтарысцікі методык будаўніцтва. Апалаітэты будоўлі — калі не стагодзідзя, то, прынамсі, дзесяцігодзідзя — таксама аргументу не прыводзяць, мармычачы пад нос пра «храм кнігі» і «мёд мудрасці». Але ні адны ні другія ня могуць дазволіць сабе прызнацца ў тым, што гэтая бібліятэка ў гэтай краіне нікому не патрэбна.

Параходок — пра «мёд мудрасці» і «храмы кнігі» гавораць адзінты ўладаў, які дзен за днём цігам дзесяцігодзідзя не саромеюцца доказаць свае карністыкі настроі. І дэманструюць іх рэгулярна. Новабеларускія эліты ад кніжнай культуры далёкі. Прыклады таго, як улады ставяцца да кніжнай культуры, шукаючы дубаўніцтва на гэта: можна прыгадаць і загубленыя літаратурныя часопісы «Бярозка» ды «Першаквет», якія ў канцы 1980—1990-х сталі стартавай пляцоўкай для многіх літаратараў маладога пакаленія, і шперашні «ЛіМ». Пагартаіце дзэлі блізіру падшывку гэтага тыдніка за 1980-я, і жаданне раўніц яго з сёньняшнім адпадзе.

Урэшце, дзесяцігадовы дробязны і цынчны прэсінг Санозу пісъменнікі —

арганізацыі, што аб'ядноўвае людзей, якія ствараюць кнігі. Наколькі добра яны пашучу — спраўда дзясятая, тым больш што іншыя пісъменнікі ў нас, здаеща, няма. Бяз працы гэтых людзей і гэтай арганізацыі дзесяцісці бібліятэкару нізвоецца да функцый прыблізаныць, якія задачы уваходзіць вышыранье пыту з книжных паліц. Магчыма, ахоплены радасцю наўбаду бібліятэкі разумеюць усё гэта, але нікіх сълядоў гэтага разумення на паперы яны не пакідаюць. Як і не выяўляюць яны разумення таго, што бяз дзора наладжаны і прадуманы пралаганды чытаць, якіх у Беларусі ніхто толкам ніколі не займаўся, самыя багатыя і добраўпарадкованыя кнігазборы трапіць любы сэнс.

Бібліятэкару можна зразумець: наўнічныя плошчы сапраўды зацесны для Нацыянальнай бібліятэкі. Аднак калі раптам улады вырашыць цалкам задаволіць апэтыты бібліятэкару на плошчы пад кнігасховішчы, то ў горадзе ні на што іншое не застанеца ні вольных сродкаў, ні прасторы. Яшчэ адна праўда ў тым, што з прыходам у чытальныя залі новых тэхнолагій — ксеракапіявання, электронных каталёгаў, магчымасці замаўляць кнігі праз Інтэрнэт — значна скара-

ціўся час, які чытач у сярэднім пра-водзіць у бібліятэцы. Ну а магчымасць без асаблівых выслікі азнаёміцца з кнігамі ў электронным выглядзе наагул ня публічную бібліятэку не такай і неабходнай для чытачоў.

Можна доўгі спрачацца пра плюсы і мінусы такога разыўцца падзеяў. Урэшце, ніхто не прымушае верыць у прагрэс. Аднак трэба рыхтавацца да таго, што гэтыя тэндэнцыі праз пару гадоў будуть вельмі з'яўляжны і ў Беларусі. Прэзідэнт бібліятэкары ведаюць, што горш за нас. Але выгляд не падаюць. Бо найбольш харacterнай і непрыемнай рысай сучаснай беларускай сітуацыі з'яўляеца тое, што і ўлады, і насельніцтва старанна спрабуюць паверціць у тое, што на дварэ сярэдзіне 1970-х і час удалася спыніць назаду. З гэтай верыць і растуць праскты, накшталт новага будынку бібліятэкі, для якой ужэ ніколі не будзе чытачоў, і пабудовы гіганцкай тэлевежы ў часы, калі ўсёць съвет — і БТ разам з ім — пераходзіць на лічбавы фармат вішчаньня. Адсюль расце і замілаваны ансамбль «Сабрэ» (які ў свае часы разыўцца слухачамі як нязграбная копія «Песьняроў»), і цьвёрдае перакананне ў тым, што Павал Якубовіч па сέньняшнім дзені з'яўляеца першым стылістам краіны, на якога мусіць раўніца кожны журналіст.

Для чытачі ў мяне ёсьць усяго адна добрая навіна: калі-небудзь гэты Бабілён самападману ўсё ж будзе разбураны. Не ацале і яго бібліятэка.

Муха + Вец

Тысячи гадоў таму Муха і Вец збліліся ў адно, злучышы на вякі Пружаны, Кобрын, Жабінку і Берасьце. Экспедыцыя на роварах пяці выкладчыкаў Берасьцейскага тэхнічнага ўніверсytetu праішла раку ад Пружанаў да Берасьця. Піша Анатоль Гладышчук.

Закаханы пад старой аптэкай

Мухавец пачынаеца на мяжы паміж Эўропай паўночнай і Эўропай ўсходній. Гэтай мяжой можна лічыць водападзел Балтыкі і Чорнага мора. Вец выцякае з урочышча з ныбесной называй Бут, ля вёскі Ляжайка на Пружаншчыне. Урочышча Вялікае Дзікае — за піцу кілямэтраў ад вытоку Вечу — жывіць водай Ясельду, што ўпадае ў Прыпяць. Сённяня Веч і Муха — каналы.

Ля Малых Якавіч Муха і Вец збліжаюца на далікатна інтрыгуючу адлегласць ў Каштанайце, больш вядомай як Чахец. Там і разబілі лягер у прыгожым парку. Да нашай гутаркі дадыўся кіраўнік Пружанскага раёну Аляксандар Юркевіч.

Размова ішла пра нашу гісторыю, захаванье пазасталай багаты спадчыны. Сышліс на тым, што без карэннага зъянення стаўлення да гісторычнай спадчыны наўрад ці ў найліжы час можна зъяніць сътуацыю. Слушныя пастановы прымаюцца, аднак мэханізм іх реалізацыі недасканалы. Траба мяніць закандаўства, ствараць новую турысцкую інфраструктуру, арыентаваную на ўнутраныя рынкі. Бе ўсе старадаўнія сядзібы — і на толькі яны — будуть неадкладна запатрабаваны.

Галоўнай славутасцю Пружану збліжаеца «палацы», што ўрэзвае сваім параднасцю — адзіны на сённяня на Мухаўцам выпадак адноўленае старадаўнія сядзібы. Сучасны выгляд «палацыку», у якім месціцца краязнаўчы музей, быў нададзены выпускніком Дзэрпікага ўніверсytetu, удзельнікам паўстання 1863 г. Валенціем Швыкоўскім. Пасыльныя паразы паўстання Швыкоўскім вымушаны быў эміграваць у Бельгію, дзе працаўні садоўнікам, вярнуўся ды зноў працягваў працаўніцтва дзеля дабрабыту Пружанаў.

Зрабіўшы невялікае кола, мы

Першая згадка пра Кобрын адносіцца да 1287 г. Назву атрымалі ад прытoku Мухаўца Кобрынкі. З 1404 да 1519 г. быў цэнтрам Кобрынскага княства, што ўзыніклі ў вініку падзелу ўладанняў князя Фёдара Ратненскага — сына вялікага князя літоўскага Альгерда. У 1589 г. яму было нададзена Магдэбургскае права і герб — щыт з выявай Божай маці і сцвятоі Ганны.

заехалі ў вёску Доўгае — радавое гняздо Крашэўскіх. Валенці Швыкоўскі і аўтар 600 тамоў твораў — дарбак, варты кнігі рэкордаў Гінсанса — Юзаф Крашэўскі былі шваграмі, жанатымі на родных сёстраках.

Невялікі дом Крашэўскіх у Доўгім колісь славіўся каштойнымі навуковымі, мастацкімі і мэмарыяльнымі зборамі. Тут заходзілася больш за тысячу лістоў Касцюшкі, Юзафа Панятowskага, Юльяна Нямцэвіча, у бібліятэцы — першыя выданні твораў А. Міцкевіча, у зборах мелісія слуцкі пансы, мініятуры на пергаменце XIV—XV ст., старадаўнія зброя. Усё гэта згараў разам з сядзібай у гады Першай сусветнай.

Седзячы на руінах ацалелага падмурку дому, мы моўчкі глядзелі на раскіданыя навокал камяні. Здавалася, што гаворка ідзе не пра прыгожы куток Берасьцейшчыны, а пра нешта з вобласьці фантастыкі.

Крашэўская, Дзяконская

Увечары мы дабраўся да старадаўнай сядзібы ў Каштанайце, больш вядомай як Чахец. Там і разబілі лягер у прыгожым парку. Да нашай гутаркі дадыўся кіраўнік Пружанскага раёну Аляксандар Юркевіч.

Размова ішла пра нашу гісторыю, захаванье пазасталай багаты спадчыны. Сышліс на тым, што без карэннага зъянення стаўлення да гісторычнай спадчыны наўрад ці ў найліжы час можна зъяніць сътуацыю. Слушныя пастановы прымаюцца, аднак мэханізм іх реалізацыі недасканалы. Траба мяніць закандаўства, ствараць новую турысцкую інфраструктуру, арыентаваную на ўнутраныя рынкі. Бе ўсе старадаўнія сядзібы — і на толькі яны — будуть неадкладна запатрабаваны.

Пахмурнай раніцай наступнага дня парк здаваўся яшчэ больш грандыёзным. Такой вышыні сталі дрэваў начаста пабачыць. Аснову парку складае лістоўніца польская, завезеная з Латвіі ў 1830-х. Сённяня дрэвы дасягнулі вышыні 40 мэтраў, маючы дыяметрап ствалі 80—106 см. Па прадукцыйнасці лісця іх можна хіба парадніці з лістоўніцамі Сукачова знакамітага Ліндзялускага гаю пад Пецярбургам. Нічога падобнага болыць у Беларусі няма. Але побач з паркам — разбураны сядзібны дом з выразным на ім мясцовым дасціпнікам надпісам: «Рэстаран. Бармэн граф Дзяконскі». Капітальнны сутарэнні дому Дзяконскіх дагэтуль служаць сковішчам бульбы. Усё, што засталося ад величнага калісці дому.

Такая вось мэліярацыя

Чыгуначная магістраль Берасьце—Москва ў раёне Пружанаў робіць неізгітны «рэзэрванс» у бок гораду. Гэта было

звязана з наведваньнем найсьвятынейшым асобамі Расійскай імперыі ў Белавескай пушчы. На станцыі Аранчыцы яны перасаджваліся з чыгуніка ў карэты і па-

Першае мэліяраванье земляў у басэніе Мухаўца ў XVI ст. пачала каралева Бона Сфорца.

цяпер нашы ровары зарываюцца ў пясок, таму прыходзіцца часцей перамяшчацца нагамі. Шырокая рукаўторнае рэчышча каналу Мухавец побач, але ён увесе зарос травамі, і вада зьбіраецца ў ім толькі калі шлюз ў, ствараючы казачыня, пастаянна зменлівія карыні з залёты раскі. Шырокая і дойгая даліна каналу праглядаеца да самага краю далёкага лесу, аленейкай ціша вісіць над усёй поймай.

Пачалі з Аранчыц, гаспадар добра замаскаванага пчальніка на ўзлессі, на пытаньне пра раку і жыўнасць у ёй сумна адказаў: «Якая гэта рака, труба вадасыцёўкава!» Справацца на будзем, без мэліярацыі не

Мухавец — правы прыток Бугу. Даўжыня — 123 км. Утвараеца ад звіліцыя каналізаваных рэчак Муха і Вец пад Пружанамі. Рака называецца каналам Мухавец. У яе ўпадаюць рачулкі Дахлаўка, Жабінка, Трасыцяніца, Асіпоўка і Рыта, канал Днепроўска-Бускі. Суднаходная ад Кобрыну да Берасьцейскага порту.

абысьціся — патрэбны пашы, сенакосы, палі, але што патрэбна такая мэліярацыя? Дарэчы, першае мэліяраванье земляў у басэніе Мухаўца яшчэ ў XVI ст. пачала згадана ўжо каралева Бона Сфорца.

Хутар Вайсады

Доўгі час нам нікто не сустракаецца. Спадарожнікі без сымпаты пазіроюць у мой бок — абедзенны час даўно выйшаў, — і я далёка адрываяюся ад групы, каб на чуць «камплемэнтаву» на свой адрас. Нарэшце з-за павароту вырастает хутар. Я імчуся да адзінкай постай ў агародзе, якая, прыняўшы мене праз баўлы на баగажнік ровара за карабейніка, крычыць і махае рукамі, што ёй нічога ня трэба. Але, даведаўшыся пра нашыя сапраўдныя мэты, спін. Лідзія аказваецца гасціннай гаспадынай. Яна тут жа паліціц, на крыўшы абрус у дверы, гатаўца ням ясно. Аказваецца, мы знаходзімся на хутары Вайсады блізу першага значнага прытоку Мухаўца — Дахлаўкі.

Мы абедаем, слухаюць гаспадынню хутару. Раней тут было 18 хутароў, пасыль хрушчоўскага пераселенія ў буйныя вёскі ацалела тры. Дапамаглі верталёты — ім быў патрэбен арыенцір для заходу на запасны аэрадром.

«Ракі даўно ўжо няма, нават камары сябе пачалі паводзіць

Раней тут было 18 хутароў, пасыль хрушчоўскага пераселенія ў буйныя вёскі ацалела тры. Дапамаглі верталёты — ім быў патрэбен арыенцір для заходу на запасны аэрадром.

Экспедыцыя на чале з Анатолем Гладышчуком (другі злева) на хутары Вайсады.

На фота: экспедыцыя ля Пружанскага палацу.

Першыя згадкі пра Пружаны адносяцца да 1433 г. Да 1519 г. яны належалі Кобрынскому княству, затым каралеве Боне Сфорцы і ёе дачэ Ганы. Яна дала гораду Магдубурска права, пячатку і герб (1588).

па-іншаму. Раней вясной пагудуць тут і зынкінцы. А ціпер менш зрабліася, але нейкі раз злаваны і ўсё лета ля хутару таўкуцца. Німа куды адлітаць», — са скрухай кажа спін. Лідзя.

Дбайні лясьнік

Бамаўская возера ўзьнікла падчас будаўніцтва аўтамагістралі — спатрэбіў пясок. Гэтае месца адлачынку і рыбакі — удалы рэгулятар вады і ў самім Мухаўцы. Яно назапашвае яе, калі вады навокол шмат, і паустова аддае, калі адчуваеца дзефіцыт вільгаці. Кароткі ўчастак ад прытоку Дахлаўкі да возера — адзіны некрануты на ўсім праціву Мухаўца.

Каралеўскі канал зьяўляецца старой закінутай часткай воднага шляху з Дніпра да Бугу, пабудаванага ў 1848 г. На ім дагэтуль часткова захаваліся берагавыя палосы — бакавыя ўмацаваныні берагоў.

Мы яшчэ з вечара пабачылі чысьціню вакол возера, але быў прыемна здыўлены, калі раніцай да нас пад'ехаў місцовы лясьнік і ветліва папрасіў пакінучь пасляя сябе парадак. Мы падзікаўлі яму за такі напамін і назіралі яшчэ нейкі час, як ён з рыдлёнкай не спішаючыся абышоў возера, пагутарыў з кожным рыбаком і спакойна падъехаў па сваіх лісіных спраўах.

У гонар каралевы Бони

Некалі ў Кобрыне ў месцы ўпадзення Кобрынкі ў Мухавец існаваў княскі замак. Каля 1497 г. апошні кобрынскі князь Іван Сімёновіч пабудаваў Спаскі манастир. З таго часу захаваўся адзін будынак. Мы на некаторы час затрымліваемся ля драўлянай Святога-Мікалаеўскай царквы і мураванага Аляксандра-Неўскага сабору, якім як брама, адкрываючы агляд на абодва бакі зусім іншага Мухаўца — паўнаводнага і шырокага. Адсюль ён сундаходны. Побач у яго ўпадзе канал Бона, названы ў гонар легендарнай беларускай каралевы.

Дніпроўска-Бускі канал, куды ўваходзіць рака Мухавец ад Кобрына да Берасці, — складаная гідратэкнічна сістэма. Ад шлюза №12 на Прывіці і да Берасці — 146 кіляметраў з гідраузламі, напорнымі дамбамі, каналамі, якія жывяць вадой, і іншымі збудаваннямі. Значайнай часткай вады канал і разам з ім Мухавец папаўненіца праз Бе-

лаазёрскі канал, што жывіцца верхнім Прывіцію праз Валавіцкое і Белое азёры. Белое возера — адзіны выпадак у Беларусі, калі дзяржавная міжка паміж Беларусью і Украінай ідзе праз сярэдзіну возера. Выходзіць, саю чацьку вады і заўсім.

Рака жыцьця

Ад Кобрына да Навасаду Мухавец трymаеца справа ад аўтадары на Берасцьце. На гэтым участку німа ніводнага моста цераду раку ші паромніх пераپраў — яны перашкаджаюць суднаходству.

У ўсіх Чаравачыцах нам сустрэлася баба Веря, што басанож жывала іша да ракі. Мы сели ў лодку, і кабета весела ўзялася за вясло: «Летася старышня калгасу выдаваў дачку замуж». Царква на другім баку ў Чаравачыцах, таму невесту перарапраўлялі лодкай цераду Мухавец. На звартай дарозе яна па рацэ раскідала кветкі — усё фатографавалі. Такія прыгожыя фатаграфіі выйшлі». Навакольную прыгажосьць — іх штодзённа жыцьцё — місцовыя жыхары заўажаюць толькі на фатаздымках.

Перад сваім упадзеннем у Буг Мухавец робіць фінт і раздвойваеца на два рукавы — правы і левы. Берасцьце ўзьнікла тысячу год назад менавіта на мысе ля яе левага рукава. Можа, у сямейных справах Мухі і Веду ўміялася маленькая і зусім забытая берасцейская рачулка Угрывіка, і, пасвяршыўшыся, Муха і Вен разышліся, саступіўшы прыгожае месца для старажытнага гораду.

Калі да Берасці заставалася зусім драбяза, у падарожжа ўміялася навальница, што хутка ішла нам наусстроч. Падмоцаны дажджком фініш нік не паўплываў на наш настрой. Праз нейкі час мы зноў накіруемся на роварах да чартовай берасцейскай ракі.

Здымкі аўтара

Пружаны—Доўгае—Кобрын—Берасцьце

Там, дзе пачынаецца Нёман

Ці ведаеце, дзе пачынаецца Нёман? У магічным месцы, дзе злучаюцца тры ракі, — Лоша, Уса і Нёманец. У 1882 г. часопіс «Klosy» пісаў, што тут кожна з рэк перастае існаваць сама па сабе — іх німа. Місцовая жыхары ад гэтага «німа» і далі называлі ракі — Нёман. У тых месцах звычайна стаіць цэрквы — вытокі ракі валадаюць необычайной жыватворнай сілай. Назвы вакол аднаведныя: фальварак Святы двор, былое паганскае паселішча Святыага.

А іц ведаеце, што тут, у Наднёмане, побач з вытокам беларуское ракі ў XIX ст. жыў чалавек, якога паважала ўсі Еўропа? Якуба Наркевіча-Ёдку як аўтара геніальных методаў электраграфіі і электратэрапіі шанавалі мэдыкі, а ягоныя лекцыі слухалі ў Францыі, Італіі, Аўстра-Венгрыі.

Тут захаваліся рэшткі палацу Ёдку, на якім круглы год гучала Эолова арфа. На адной з вежаў быў нацягнуты струны, яны і стваралі чаюную музыку, калі вефер дакранаўся да іх. Па багатым садзе ніяспешна гулялі паўліны. Паспрабуйце дакранаўца да лістоўніцы, што засталася тут з тых часоў — і ўбачыце іх!

Імя Наркевіча-Ёдкі вярнуў у 1988 г. Уладзімер Кісялеў, калі ў сэрыі «Наши славутыя землі» выйшла яго кнішка «Прафэсар электраграфіі і маг-

нетызму». Сёлета зроблены яшчэ адзін крок да вытоку Нёману — вілкай маствацкай кнігі, амаль на 300 старонак, якую напісаў Дзмітры Вінаградаў — «След пагаслай зоркі». Ад яго мы даведаліся, што існуючы распрацоўкі турыстычных маршрутаў па гэтых месцах — конніца і воднага. Сапраўды, кілі усяго тут можна ўбачыць і колкі пачуць.

На даху паўназорнага палацу (на фота) Наркевіча-Ёдкі звіту гняздо бусел. А беларусы добра ведаюць, што гэта значыць.

Капіярына Юркевіч, Мінск

ШТО Ў СЬВЕЦЕ РОБІЦЦА

Хто прэтэндаваў на «Нобэля»

Палак Рышард Капусцінскі быў уключаны ў спіс сёлетніх кандыдатаў на атрыманье Нобэлеўскай прэмii па літаратуре. Назіральнікі ліцаць, што сёлета ўзнагароду маглі атрымаваць літаратар-дакументаліст, філэзаф ці літаратуразнаўца.

У пагалосках паўтараючыя сямыя імёны, што і ў папярэдняй гады: амэрыканцы Філіп Рот і Джойс Кэрал Оўтс, альбанец Ісмаіл Кадэрэ, Амас Оз з Израілю, швэдзкі пээт Томас Транстромэр. Шмат хто з назіральнікі адніак, спадзяўляўся, што сёлета Швэдзкая акадэмія зробіць ўсім прымечную неспадзянку, адзначыўшы ўзнагародай іншы род літаратуры, чым пазіў ці проза.

«Зъяўляючыя выказыўні, што Акадэмія хоча пашырыць специфіку літаратурнага жанру, якія ўзнагароджваюцца. Гэта можа азначаць, што дарога да літаратурнай Нобэлеўскай прэмii адкрываецца для таких псыменнікаў, якпольскі эпэртар Рышард Капусцінскі», — лічыць Эва Бонэр, дырэктар швэдзкага выдавецтва «Бонэр».

Працягніце Нобэлеўская прэмія па літаратуре прызначаецца пастам з працаікам. Аднак з завяшчання Альфрэду Нобэлю гэтага зусім не вынікае, там ніякіх абмежаванняў у пляні-

літаратурных жанроў, якім адзначаюць перавагу патэнціяльнай кандыдаты на ўзгароду. Больш за тое, у гісторыі Нобэлеўскай прэмii па літаратуре былі выпадкі, калі ўзнагароджваліся іншыя літаратурныя жанры, чым пазіў і проза: напрыклад, у 1950 г. «нобэля» атрымаў Бертран Рассел, а праз тры гады — Уінстан Чэрчыль за гістарычныя працы.

«У гісторыі Нобэлеўскай прэмii апошніх год дамінуе «эстэтычная» літаратура. Але літаратура мняеца, і Нобэлеўская прэмія для літаратуры прызначаецца пастам з працаікам. Аднак з завяшчання Альфрэду Нобэлю гэтага зусім не вынікае, там ніякіх абмежаванняў у пляні-

gazeta.pl

Ня ўсё ў жыцьці апошні раз

Найтаннынейшая падпіска: сьпіс шапікаў

Найтаннынейшая падпіска на «НН» — на шапікі «Менгарсаздруку». Каштue такая падпіска на месяц усяго 3440 рублёў. Задырца сваю газету можна ў любой зручнай для вас гандлёвай кропцы «блескасаздруку» ўжо ў чацвер на абедзі. Друкум адresses пункту, дзе можна аформіць падпіску «Дзязнатравання».	№6 вул.Філімонава, 1 №7 вул.Колоса, 69 №8 вул.Сурганава, 40 №9 пр.Ракаускага, 140 №10 бульв.Шаўчэнкі, 7 №11 пр.Пушкіна, 77 №12 вул.Кіжаватава, 80 №13 вул.Каліноўскага, 82/2 №14 вул.Валадарскага, 22 №15 вул.Танка, 16 №16 вул.Харужай, 24 №17 вул.Нікрасава, 35 №18 ст.«Плошча Пераможці» №19 пр.Машэрава, 5/1 №20 вул.Ясеніна, 16 №21 ст.«Глушынская» №22 вул.Ілімская, 10, корп.2 №23 вул.Славінскага, 39 №24 вул.Жылуновіча, 31 №25 вул.Маркса, 21 №26 пр.Скарыны, 113	235-63-11 288-30-20 232-45-10 247-30-15 233-74-88 255-80-71 278-77-61 264-06-42 227-75-55 203-82-39 234-27-25 231-03-28 284-31-06 223-81-66 271-87-21 255-57-20 202-243-16-83 264-36-33 295-05-74 227-08-52 264-22-91 18 №18 БДТУ, вул.Свярдлова, 13/4 №18 Педуніверсітэт, вул.Свяцкай, 18	№78 Гатэль «Обілейны», пр.Машэрава, 19 №95 Міністэрства архітэктуры і будаўніцтва, вул.Місцініка, 39 №136 ст.м. «Плошча Якуба Коласа», выхад да Акадэміі фізывіхавання №187 Гатэль «Беларусь», вул.Старожоўская, 15 №189 «Маскоўскі» №198 БДЭУ, пр.Партызанскі, 26 №209 Праходзкая МАЗ, вул.Сацыялістичная, 2 №228 культуры, вул.Рабкораўская, 17 №232 Менскі з-д халадзільнікаў, пр.Машэрава, 61 №245 Больніца хуткай дапамогі, вул.Кікавата, 56 №259 Менскі гандлёвы каледж, вул.Усходняя, 183 №260 пр.Скарыны, 169 №262 Гатэль «Плянэтэ», пр.Машэрава, 31 №298 пр.Машэрава, 75/1 №302 9-я больніца, вул.Сямашкі, 8 №313 Славадзкі праезд, 24
---	---	--	--

Вадзім Болбас**МЭЛЁДЫЯ ПРАГІ**

На Карлавым мосьце музика іграе на шклянках.
У ваду апушакою пальцы, мэлёдью лёгка вядзе.
Віруе натоўп. Тут кітайцы, румын, тут гішпанка.
Ты музыку тую ніколі ня чуё і нідзе.

Мэлёдия кропллю і шкла, ты пра што нагадала?
Мо гэтак съпявіца вада пад байдаркі бліскучым вяслом?
Мо скрыпка вясельная этак калісыці съпявала,
Мо съпевы дзялчут над вадою з купальскім вянком?

Ды не! Гэты съпев ні на што, ні на што не падобны.
Ў ім чуеш ты Моцарта, Бранса, Глера, ліцьвіна дуду.
Камусыці яна нібы стог невыносны, жалобны,
А можа, то чыйсьці ўспамін пра былу бяду.

Пад воплескі публікі падаюць—звоніць манэты,
Вітае музыку спагадліва, шчыра чульлівы народ.
А я ўспамінаю Сыса, съпев чароўны Забейды
І даўні—далёкі за вёскай дзялчут карагод.

Бубны кришнітайт. З касцёлу ўзدзікі аргана,
Пад вежай надбрамной гітара—гішпанка флямэнко плея.

На Карлавым мосьце празрыстая музика шклянек.
Да самага скону цяпер не забыць мне яе.

Прага—Йиглава—Прага

Алесь Курсевіч

Заўсёды, а можа, ніколі, але штохвіліну. Напэўна, а можа, і не, але назаўжды. Рухома, а можа, паволі, але пальняна. З табою, а можа... Але.

Крык, Крык, Край. Кропля Крыўі — Кранай! Колер Кратай — Капай! Кавалак Крыўуды — Карай! Крык, Крык, Край.

Сонца ў крижах — Нібы сълёзы ў вачах Майя Беларусі.

Фанаты зборнай Беларусі цешацца голу, забітаму ў вароты італьянцаў.

Пальнавы пах —

Быццам стомлены жах

Майя Беларусі.

Зоры ў начах —

Нібы страчаны шлях

Майя Беларусі.

Сонца ў крижах —

Быццам сълёзы ў вачах,

Быццам стомлены жах,

Майя Беларусі.

лісьце зъялтае ўвосені

падае як імка

голасна штосьці просіца

голос кака: «мяка»

лісьце зъялтае ў Горадні

цоке да ляціць

я паміраю у Ўроцлаве

прагнучы трошкі пажыць

лісьце зъялтае надоечы

болей німа калі

пішу sms-ы стоячы

тварам да ўсходу зямлі.

Сяржук Каліноўскі

Калі цераз слова прыпінак,

Калі ты ня ведаеш сэнсу,

Нічога, нічога, наш дружка,

Галоўнае — мова у сэрцы!

Юрась Нераток

HEXTA IDZE

Нехта ідзе,

Толькі ў цішы грукоучу абцасы.

Гулкай хадзе

Канкурэнтаў абшар не дae.

Быццам кладзе

На жалезную лесьвіцу прасы.

Нехта ідзе —

Не съпяшацца і не злое.

Нехта ідзе.

Час спыніуся, расцёкся ў блясконцасць.

У чарадзе

Смутных цэняў — ні цел, ні выяў.

Ен не з людзей —

Ад яго не знайсці абаронцаў.

Нехта ідзе

Ні па справах, ні дзеля забаў.

Нехта ідзе.

Ен на мае ні страху, ні гневу.

Не ліхадеяй,

І дабро — не яго інгастася.

Ен не ўпадзе

На зямлю і на ўздыменца ў неба.

Нехта ідзе,

І на будзе паўзыці і лятаць.

Нехта чужы

І да болю і жадасці блізкі.

Быццам вужы,

Расплáузацца думкі насьпех.

На рубяжы

Дзяўху дылем мосьцік існасці хісткі.

Лесам — крыкы:

Вечны могільник алф і амэг.

Крокі бліжэй...

Зьміцька Станіч

TRY LÍSTY DA TANICZ

Ранак. Рана на твайм небе.

Кава на стале стыне.

Ложак пад табой на стогне —

з лёгкасці твой і ўпартасці.

Мова немаўлаткі — рух вейкамі,

вынаходка анёлаў

(а то мялікаў).

Прыкрываю вочы. Рана. Раніца.

Кава на стале стыне.

Немаркотнае, хай непышчотнае,

я мяркую, нават дзвоснае.

Калі тлустае ды калі поснае —

усё жыццё.

Тве мары, мая каханая,

морам швядзкім закальханая.

Я дайлося, хінуся к выспачы

Олэнд. Божа мой, — да твай зямлі...

«Аб адным я мару — каб выспача, —

шэпчаш мне, — на астатнія дні...»

Мы празьлі пяць месяцаў

у каханыні і спрэчках —

я перастаў піць,

ты закахалася ў Швэцію.

Съпесыла маю нову

да аксамітнай ноты,

я стала цяпер на мякы —

зусім ужо край нямоты.

Не празъмернасць,

а паўната —

суполнасць адні галосных.

Буду цяпер стракатаць

конікам у балоце

і стракацец ракой,

каб толькі той tone — на тове...

Любая, растлумач

мне сэрца сваё на беломове.

Норма Бэліні

Съвята Каханьня

Сонца і радасць. Летнія ранніе.

Ён і на дарозе. Спаканыне...

Наогул, банальная ў съвеце падзея...

Позіркі. Съмх. Грукат сэрцаў. Надзеі.

Сонца і радасць. Шчасыце. Жаданьне.

Месяц і зоркі. Съвята Каханьня.

Вучаніца СШ №9, Наваполацак

Мае сълёзы на льюцца ракою,

Бы ў «шэдэўрах» бразыльскага

«мыла».

Ү іх, здацца, няма ані солі,

Ані горычы неспатольнай...

Ў іх пакутнае задавальненне

І нажорнага суму ноткі.

Мае сълёзы на пахнучу наэўрозам,

А крыху патыхаюць хлёркай.

НЭАРЫТАРЫЧНАЕ

Не для таго нас нараджалі,

Каб сёrbаць піva на вакзале!

Мікола Яўмененка**ДЗЬВЕ СЯСТРЫЧКІ**

Сядзяць сястрычкі дзьве, бы тыя дзьве галубкі,

Варкуньць—размалываюць ні аб чым.

Падмаляваныя прыгожы іх губкі

Жадаюць цілаваціць ўчачы

Ці са сваім законным мужам, яшчэ вартым,

А не — тады з любоўнікам сваім

Ці прости з знайм хlopцам і на надта ўпартым,

Абы я начыльлась хлуснія за ім.

Яня Шаўчэнка**СВЯТА КАХАНЬНЯ**

Сонца і радасць. Летнія ранніе.

Ён і на дарозе. Спаканыне...

Наогул, банальная ў съвеце падзея...

Позіркі. Съмх. Грукат сэрцаў. Надзеі.

Сонца і радасць. Шчасыце. Жаданьне.

Баяніст Лукаш

Праця газеты № 19.

клініка ўздзейнічае на... — тут ён асекся, зразумеў, што хапнүў лішніга, перавеў позірк з мяні і прадоўжыў: — Уздзейнічае на занятых людзей, я чую, вельмі станоўча.

— Напэуна... А як ты маесся?

— Дрэнь справы, — Артур мацерна бапарэса на локацыі і цяжка ўздыхнуў. — Мяні кінуў Леандр...

— Гэты стары? Знайдзені сабе іншага кахана, а ня гэтага свога архітэктара. Ты ж не жывеш у дзвеяцінцатым стагодзідзе, як Чайкоўскі ў прынцыпійным, артадаксальнам гарадку, — супакойваў я. — У клюбе бывае шмат народу, усё будзе добра. Вось убачыш...

— Добра... — працягнуў Артур, — але ж я ня гений. Мне вельмі цікава знаеміца самому...

— Затое ты гатуецца самыя чаюныхія гактэйлі. Гэта лепей за слова...

— Я ня ведаю, што мне рабіць...

— Забудзь усё і зрабі нам дэльве «Тропікі».

Мы занялі зь Лелляй невялічкі столок, які месціцца на ўзвышні, наводзяла ад барнай стойкі, каб не выслушуваць новай споведzi небаракі-тэя, і запалілі. Праз хвіліну нам прынеслы замову.

— Серж, будзе замаўляльш што-небудзь яшчэ? — гасцінна пачікаўшы Артур.

— Прыйнесь нам дэльве піццы зь вяндлінай і каву, — адказаў я, а потым, паразважаўшы, дадаў: — Калі што-небудзь спатрэбіца, я цябе паклічу.

Артур вярнуўся за стойку, пастаў хвілін піццу, а потым зьнік на складзе.

— Тут вельмі ўтульна, — пачала Лелля.

— Табе падабаецца?

— Так. Ніколі тут не была.

— Вып'ем за цябе, — узныў я свой фужэр.

— Гэта цябе!

Мы выпілі.

— Ведаеш, я вельмі пічасльвы, што могу быць побач з табой, — амаль па літарах выціснуў я зь сябе.

— Што я чую? Сержык!

— Я пічасльвы, — паўтарыў я. — Проста я не такі шматслойны, як ты!

— Гэта я даўно заўважыла. Ведаеш, Серж, мne сέньня здалося, што ты вельмі адзінокі, таму вырапшила патлефанаваць.

— Дзякую, ты вярнула мяні з таго съвету. Не адзінокі... Я простила рыхтаваўся сказаць табе самае галоўнае... — я сумеўся.

— Што ты хацеў сказаць?

— Ты вельмі добрасардочная...

— Нарошце ты атчу... Дабрыня рабіць безнадзейнага чалавека шчасливым...

— Яшчэ я хацеў сказаць, што я цябе каҳаю!

— Я цябе таксама...

Іланта пасунулася блізэй і паклала свае цінталіўыя рукі мне на піячо. Я аблізі ўсімі асыпроўкі пачалаваў у вусны. Яна правяла даўонікі па пішы, потым палапічыла гладка паголеную пічаку і прыцінулася да мяні ўсімі целам. Надыши агульшальне забыцце...

На імгненіі мы перавялі поўзі, за стойкай зноў маркоўціў Артур, а ў куце пасмоктаваў пів вусаты цыган ў фэстравым капелюшы і раскладваў па стосах дробнай купоры. Побач на скрунай канапе, як стомлены гулімі хлапчук, драмаў вілізны, з бліскучымі мэдалькамі і званочкамі баян. Ён час ад часу цяжка ўздыхаў, але музыка спагадзіва глядзеў на яго са сваім залатазубай усъмішкай і супакаўшы: «Ну пачакай, хутка пойдзэм!»

— Дзядзечка Лукаш! — павітала незнаёмца Лелля.

— Іланта! — узрадаваўся цыган і ўзыняў капялош. — Што ты тут робиш?

— Хадземце да нас, дзядзечка Лукаш!

— Не... Дзякую... — незнаёмец думаў, што будзе перашкаджаць, але пасылаў міх упрошваньні ўрэшце згадзіўся.

— Дзядзя, пазнаёмся — гэта Сяржук, я табе пімат расказала пра яго, — не сунімалася Лелля. — Серж, а гэта мой дзядзька. Пасыня таго я з'ябгела ад свайго татачкі-альбаголіка, ён мне самы блізкі чалавек.

— Вельмі прыемна, — быў мой адказ. — Я ведаю аднаго баяніста, якога трацина краныя кілча бацькам, другая маўкліва слухае, а трэцяя блізькыць ад яго мажкорных мэлэдый у ціпніно... Ви зусім іншы чалавек, спадар Лукаш...

— Мне таксама прыемна пазна-

еміца з вами... з табой, Сяржук... Кліч мяні проста дзядзечка Лукаш.

— Добра, дзядзечка Лукаш, — я ўсъміхнуўся, — ведаеш, калі ў Лелля німа нікога больш блізага, чым ты, я хацеў бы прасіць згоды на вічнанье ў цібе...

— А Іланта сама згодна? — ён зірніў на сява прыёмную дакунку.

Дзяўчына расчырвяналася і ледзь чутна промовіла: «Так...»

— Я не начуў, — жартаваў ліпера патлыгтаў Лукаш.

— Так, — гучней адказала Лелля.

— Ня чую, — не сунімаўся баўніст.

— Так, я згодная, — на ўбесь бар пракрычала мая кахана. Артур спагадзіў ўсъміхнуўся ў наш пак.

— Глядзі, — звяртаючыся да мяні з ўсёй сур'ёзнасцю, пачаў дзядзечка Лукаш, — даю табе год. Калі на працягу гэтага часу падманені мяні...

— Не падману, — запгуйніў я.

Стрымаў свае слова.

— Вяслельце будзем гуляць у мяні, — Лукаш перавеў свой позірк на Леллю. — Памітаєш, я табе расказаўшы пра хутар кала ватэра Сяляві?

— Так... І ты яго набыў? — не хаваючы радасці, ускрыкнула Лелля.

— Пакуль не, але ўсе панеры ўжо амаль гатовыя для дамоў... Болыні слова пра гэта... Нікому... А ціпер трэба адзначыць варпы заручыны. Бармэн, дэльве «Сылівій» і фужэр «Рэйнскага»!

Артур прынёс заказ.

— Паслухай, Артур, — звярнуўся я. — Будзь мaim съведкам на вяселле.

— Ты мяні запрашаеш?

— Канечне, што за дурное пэрапытанье?

— Вядома, Гэта адзінай добрая навіна за сέньнішні дзень...

— Потым эмоцыі, Артур, — перапыніў яго я. — Вазмы што-небудзь сабе і сядай да нас, сέньня ў цібе ўсё роўна няма наведвалі.

Ціпер за сталом нас сядзела чацьвера.

— Жадаеце, я сыграю вам пушную реч? Перамогу гармоніі над хасом! — прананаваў Лукаш.

— Такату і фугу рэ міnor Баха!

— Ня трэба. Лепей сыграй «Се

Que» Джоні Холідэя, — прананава Лелля.

Лукаш іграў ад душы, спрытна перабіраючы пальцамі па чорнабельных пімпачках, у такт падпяваючы сабе на цыганска-французскай трасцінцы. Калі ён скончыў, мы зааплядзіравалі.

Далей гучали расейскія рамансы, стары добры рок, душўна-простыя напевы нарвіскіх пастухоў і румынскіх дойні. На нелікіх гадзін усё забыўся пра свае праблемы і слухаў магічны пе-раліў.

А чаньцвёртадзінне ўсе стаміліся; я пайшоў праводзіць Лелло, а дзядзечка Лукаш вярнуўся ў сваю маленскую кватэрку кала вакзalu.

Разыўчыючыся я пачалаў вакзалу.

— Добра... Заадно трэба будзе забраць у цібе мае трускі... — кръхкы стомлены ўсъміхнулася яна.

— Я буду ў цібе апоўдні.

Але апоўдні Лелля не звялілася, і я, адчыніўшы нядобрае, неадкладна памчалім да яе. Перад домам я ўбачыў машыны міліцыі і хуткай дашамогі. На душы пачаўся дзікі неспакоі, які ўсъміхнуўся, калі я падняўся на трэці паверх. Дзіверы ў вакзатру былі расчынены, вакол сабраўся маўкліва-ігрышы натоўп.

— Прапусніце мяні, — закрычаў я.

Людзі расступіліся.

Двоє лодзей маўкліва запішівалі чорны мяпок.

— Чакайце.

Я падбег бліжэй. Міліцыант хадзеў місце спыніць, але я пачаркніў яго за руку.

У цыганаванія абялонцы ляжала Лелля і ўсъміхалася мармуровазьбледлымі вуснамі ўсъмія бяздышнаму съвету: я пачаслівіла, я хакаю! Я пачалаў яе, маланка на мішку запішлілася. Я адварнуўся, гарачыя сцэзы пакаціліся па маіх пішчаках.

Пазней мne паведамілі, што яна памерла ў сyne ад сардзінага прыступу. Ей не было і дзвінці.

Ни буду апісваць свае дзвеянці-месяціна знаходжаньне ў іксіх-ітрычнай лякарні, там таксама, як і на волі, знаходзіцца, паводле Джорджа Бэрнарда Шоу, вар'яты Артур вярнуўся да Леандара і з'ехаў з ім у сталіцу. Адзінны, хто міна наведвалі, — п'ёта Марта і дзядзячка Лукаш.

Ен мяні і забраў пасыльку выпіскі да сябе. На фэрме я вучыўся і дамагаму ўмру хытаваць коней для карынаванія і скачак.

На старым кросле стаяў баян, які Лукаш ціпер браў вельмі рэдка і граў адну-адзінку мэлэдью «Ce Que» Джоні Холідэя.

АДАМ
ГЛЕБУС

Сучаснікі

Стопард і Фаўст

Пераніцоўшык тэксту Шэкспіра Том Стопард напрасіў не запісаць нашу размову. Вельмі слушаць было пажаданыне, бы прысутні журналіст, кшталту Закурчыка & К', мосілі сказіць ў сваіх пазнейшых записах сутнасць выкананняў спадара Стопарда. Драматург Том Стопард, як і кожны, хто працуе з тэкстам, вельмі сур'ёзна ставіцца да запісанага і надрукаванага слова. Іншая реч — сучасныя журналісты, якім, звольшага, дастатковыя слова сказанае, слова прамоўленага ў электронных сродках масавай інфармацыі. Восіх хоць бы ўзяць: «Мы — драматургі — падпісалі пагадненне з Фаўстам!» Хутчэй за ўсё, Том-пераніцоўшык абмовіўся. Пагадненне з доктарам-авантурыстам Фаўстам, схільным да вытчананай пэдэфіліі, — малавартасны дакумент. Миркую, Стопард мусіў сказаць пра пагадненне з Мэфістофэлем, пра змову з д'яблам. У такім разе, было бы бягічна глядзіць пра матылікі тэатральных дзеячай, што доўгі час знаходзіліся за межамі хрысціянскіх кладоў. Але я на свае вусы пачуў пра пагадненне з Фаўстам, якога ніхто ніколі не заключаў, з-за непатрэнісці, акрамя д'яблі, канечно. 09.09.2005, 12:29

Кашкурэвіч і казакі

Патрапіў я пад дождж. Шыцьераў вай з Хведарами Кашкурэвічамі па прастэкце Незалежнасці, расказваў пра геапаэтычны практварэння рэспублікі Казакстан са станіцай-сталицай на Растове, пра ўсё яшчэ сацшыманаваную самаідэнтыфікацыю казакаў, якія на макоўце Рәсей азяйкай аўтамонії, пра падзес Рәсей на расейскі Пойначэн і расейскую Пойначэн... Гаварыў-гаварыў і не заўажыў, што вымак наскрэб. Прыйшоў дахаты, гарачыя душ прыняй, гарбаты з малінамі выпіші і спацілі, а ў сyne з тым жа ж Хведарам-дударом напішы гарэлкі, каб пасыля дажджу сагрэцца і не захварэць. Прачынуся я ў кепскім стане, нібыта гаралку піў на ўсне, а самай сапраўднасці, і ў дадатак — прастужаным прачынуся. Нашто было пад варснёвым дажджком гуляць? Ня южо дзеля атрымання казакамі доўгачанай дзіржакунасці?

Знакі прыпынку

УЛАДЗІМЕР
НЯКЛЯЕЎ

і ўпартая маўчыць. Амаль кръчу, каб не маўчай, бо нічога нельга растлумачыць маўчанынем, растлумачыць нешта можна толькі словамі! Не дабіўшыся нікіх

слоў, сядоў працаўца, спрабую аднавіць тэкст, іду шукаць... Знаходжу за вадунамі, працягваю мезенец: «Добра, міравая. Гары ён гарам, той тэкст, він і бэз яго колькі ўсіго ў съвеце...» Малы чаплянец сваім мезенцам за мой, але замест «Мірсыя, мірсыя і болей ня біся» чую ў адказ: «Растлумачыць словамі можна толькі словамі». *** Спрабую давесці Стасю, якое дзіва — пазэя, але слухаць пра дзіву пазэя ён не ў настроі. Тым самым і мяні з імпэту збівае, таму прамаўляю то нейкую няў

чыміцу, то банальнасць... Маўляў, усе і ўсё — цені і пыл, а пазэя — вечнасць. Нязнагася чалавечы дух. Мы ідзём узълесам, сцяжынаю ўзълодж мора, над якім, апускаючыся, палымнес і, здаецца, вось-вось падпіліць ваду вечарове сонца. Стась спыняеца, глядзіць на мяжу вады і польмі, пытает: «А сонца пагасыне?..» Адказваю, што калі-небудзь авбязкава — я і ўсялякі агонь. Як і ўсё...

Малога гэта не засмучае. Ну, пагасыне дык пагасыне... Ён ідзе далей так, як вядзе яго сцяжына, скача-падскокавас і, вынаходзячы рytym rуху, рагамаў рыфуе, падскокваючы: «Што для чаго, калі сонца пагасыне навек, што для чаго напісаў хоць адзін чалавек?..»

БЭКХЭМ ЯК ЛЮСТЭРКА

Цяпер важна ня як спартовец гуляе, а як ён выглядае.

Напачатку быў Дэвід Бэкхэм. Першы футбаліст — ікона поп-культуры. Сёньня свае Бэксомы ёсьць ужо ў Россіі, Румыніі, Украіне. Арыгінал, зразумела, толькі адзін. Тайландцы нават паставілі яму помнік — залатую статуэтку лу ног. Буды ў сэвятні ў Бангкоку, у месцы, прызначаным для ніжайшых бостваў.

Рэгулярны кілент салёнаў прыгажосці (на галаве ў яго ў розны часі красавіцца іракэз, коскі і бліскучая лысіна), за выключэннем дробных інцыдэнтаў не заўважаны ў скандалах, жонку Вікторыю Адамз, экз-зорку «Спайс Герлз», какае да съмерці. Паводле ўласнага прызнання, прымірае яе споднюю бялізу. Іздальныя тата, хоце сінам даў дзіўныя імёны — Бруклін, Рамэо і Круз.

Не займаецца палітыкай, абыходзіцца бяз розксаўція — ідал універсальнік, які пазираў наўтвараць з вокладам выданняў для гомасексуалістаў. Толькі вось у футбол Бэкхэм гуляе ўсё слабей. Нічога! За межамі футбольнага поля ён зарабіле значна больш. І дзе зарабляе іншым? Пакой у японскіх гасцініцах, у якіх футбаліст жыў падчас чэмпіянату съвету, пасыля яго выезду быў забраніраваны на два гады наперад.

Андрэй Шаўчэнка

Асоба эксклюзіўная. Гуляе ў «Мілане», але заўважыць яго можна ня толькі на стадыёне «Сан-Сиро», але і на подыуме (Мілан — стаціца моды) у строях ад Армані. У Кіеве ён адкрыў уласную краму дарагога адзення. Ягоная жонка Крысын — бытая амэрыканская мадэль і колішняя партнёрка Пэрсыльвія Бэрлісконі,

сына прэм'ер-міністра Італіі. Прэм'ер — адначасова ўладальнік клубу «Мілан».

Адрыян Муту

Узор прыбоя. Два гады нарадаў разводзіся з румынскай акторкай Аляксандрай Дыну, потым сустракаўся з кучай мадэлляў і тэлевядучых розных нацыянальнасцяў, урэшце ажаніўся з дамініканская Кансультатывай Матас.

Усё тому, што Муту перажывае цяжкі ізыяд. Каіз італьянскай «Пармы» ён перайшоў у лёнданскі «Чэлсі», румын быў стальным клиентам начных клубаў, наведваў іх з імпзатам маньяка, аж пакуль ня быў дыскваліфікаваны на сем месяцаў за ўжываныя какаіну.

Сяргей Аўчыннікаў

Мінчук «Бос» раскрывае характеристики 35-гадовага варатора маскоўскага «Лякаматыву». Ён славуты агресіўнасцю на

полі, матам крье ўласных калег. Тлумачыць, што абаронцы «самі аб гэтым просяць, бо гэта дапамагае ім сканцэнтраўца». Сваім паводзінамі ён здабыў сабе статус зоркі. На подыуме Аўчыннікаў не гайдзіца, але ўсё новыя яго прычоскі прыводзяць у замяшанне пытульнікаў, якія вымушаны кіпіваць іх на галавах тысяч расейскіх заўзятараў.

Посыпехі расейскай зборнай на поўдні досьць сцыпильны. Таму, каб уратаваць Сяргеяну рэпутацыю, ягоная жонка Інга пасыла леташняго прайгранага матчу з Нарвегіяй прыняла рапашыне расправніцу перад камэрці і ўтварыла сфатографавацца ў голым выглядзе восем іншых футбалісткіх жонак. «А як іншак імагі д'дапамагчы?» — тлумачыла свой учынак жонка «боса».

І праўда, што зь іх яшчэ ўзяць?

Паводле gazeta.pl

Тры мэдалі

Беларускія спартовцы вярнуліся з чэмпіянату свету па грэка-рымскай барацьбе, што прайшоў у Будапешце, з трохмі мэдалямі. Золата заваяваў Алім Сялімаў (вагавая катэгорыя 84 кг), дзвіве «бронзы» — Сяргей Аришохін (120 кг) і Вольга Хілько (63 кг).

Сярод пяскоў эгіпецкай зямлі

Беларуская каманда заняла 12-е месца на V этапе Кубку свету па ралі-рэйдах у Каіры — «Ралі фараонаў». 337

екіпажаў дыстанцыю (2,3 тыс. км) пераадолелі толькі 23, астатнай незваротна згінулі ў пісках. Перамогу съвітаваў сумесны француска-бельгійскі эkipаж, вугорцы — другія.

Ціпер у плянях беларусаў — уздел у сусветным ралі Парыж—Дакар, што стартае 31 сіння.

Хварэем за беларусаў

4 кастрычніка прайшло лёсаваньне групавога турніру Кубку УЭФА. Найцікавейшай

выгледае група «С», дзе поруч з брэлінскай «Гертай» і французкім «Ляксам» згуляюць генуэская «Сампдорыя» з нашым форвардам Віталём Кутузавым, бухарэцкая «Сціяўа» галкінэра зборнай Васіля Хамутоўскага, шведзкі «Хальмстад» паўабаронцы Дзяніса Сашчакі.

Маскоўскі «Лякаматыв», колеры якога абараняюць Сяргей Гурніка і Сяргей Амельянчук, у групе «В» пазмагаеца з каталонскім

«Эспаньёлам», сцылійскім «Палерма», дацкім «Брондбю» і «Макабі» з Пэтах-Цікві (Ізраіль). «Дынама» (Бухарэст) галкінэра Уладзімера Гаева ўтварыў квінтэт «F» разам з «Марсэлем», «Хэрэнвенам», баўгарскім «Лёўскім» і ўладарнікам Кубку УЭФА-2005 маскоўскім ЦСКА.

І нарэшце, «Дынапро» (Днепрапрайтроўск), у якім не апошнюю скрыпку грае форвард моладэзвай зборнай

Сяргей Карніленка, будзе гуляць у групе «D» з нідэрляндскім «А3», ангельскім «Міллсбро», швайцарскім «Грасхоппэрам» і баўгарскім «Літэксам».

На наш дзень

Юнацкая футбольная зборная Беларусі (U-17) на трапіле ў наступны этап адбору да чэмпіянату Эўропы. Беларусы абышли славеніцу, але саступілі Галандыі і Даніі.

AP, belta.by, gazeta.pl

НАД ШУМАМ ДЗЁН

Што сказаў бы Гедымін?

Перад ад'ездам у Вільню набыў «Візіду». На першай паласе — вялікая фатаграфія Лідзкага замку зь вершнікамі. У горадзе праходзіў рыцарскі фест «Замак Гедыміна».

Сымптаматычна: «паўзём на каленях» у Расею, паралельна ўзімічаючы на шчыт імя літоўскага князя і выдаючы «Энцыклапедыю ВКЛ». Гэта наш фатум — стаць вякім раскірочаным паміж Літвой-Польшчай і Ўсходам?

У самой Літве дысктууюць, ці не падзелена яна між думва съвестамі. У бэцтэслеры тамтэйшага Арлова — гісторыка і тэлевізійнага шоўмэна Бумблайскага «Гісторыя даўніне Літвы» паўстае пытаныне: які правільны шлях Літвы — на Захад ці на Ўсход, разам з праваслаўнымі съвестамі? А то трэ было заставацца паганцамі?

24 верасня Літва адзначала Дзень балцкага адзінства. Адзначала X Міжнародным фэстывалем агнівой скунтуры — насупраць Гедымінавай крэпасці, у Горным парку, дзе стаіў коліс з легендарныя Крывы замак.

Агнівал фэсція была грандызной эміграцыйнай на паганскія мательні. Спачатку над Вяльлёй, пры Міндоўгавым мосце, выкладлі арнамэнтальныя фігуры розных бostaў, пасыла на суседнім востраве бліскуні першыя агні фаервэрку. Гэта загарэліся Яніс і Усыныш — латышскія мітагічныя пэрсанажы. Пакуль салома тлела, на Крывую гару наплываў люд. У адрозненінне ад Ліды, Вільні абышлася бяз ятак з шашлыкамі і півам. І мату прысягніца, съвіта здаволіла віленчукоў бяз піва.

... Сем фігур з дрэва і саломы ўспыхвалі над даўніні літоўскія съпевы і танцы. Воўк, Зуб, Валадар — сэм мітагічных постасцяў успыхваюці і паміралі, згасаючы. Аздаблілі фэсцію два дудары, адзін з якіх — Тодар Кашкүрэвіч.

... Апошнім успыхнуў Ажыс, Казэл, — спачатку гарачы струмень пайшоў з яго пашы, затым бліскуні хвост, наліўся чырвоными вочы. Датлаваў Зуб, і публіка, узрушаная, неахвотна пакідала съвіты «крыўвія» пагоркі. Съвіта ў Вільні, у адрозненінне ад большасці беларускіх фэстаў, было культурнай падзеяй, творам мастацтва.

Гедымін казаў: кожны мае права верыць у сваю праўду, і хай ён яе пільніце, а мы будзем трымца свайго. Так ён амбіжкоўваў Літву ад настоілівых місіянараў, што лезлі з сухім баком.

Цяпер Вільні можа пахвалицца талеранцы: тут над каталіко-катэдраю разортваеца паганская містэрыйя, побач блізчыца купальня праваслаўных съвітынія, на Завальнай чуваць съпев з сынагогі. І гаварыць па-расейску або пабеларуску тут на лічыцца ганебным, хоць дзяржаўная мова адна.

А міктым Літве мае сваю і дзяржаўную палітыку, і позную съвітаглядную арыентацыю, якую можна называць ідзялётгій. У рамках гэтася магчымасці шматталосце — кожны будзе пачуты. Іншай рэч, ці яго меркаваныне будзе ўлічана.

У нас нікога ня слухаюць, але робяць выгляд, што ўлічваюць некаторыя меркаваны. Так зредку ў краіне, гісторыя якой пачынаецца з 1944 г., дазваляючы сярэднявечныя фэсты, пра якія нават пішуць газеты. Піццудзя якія съвіты духоўнасці, у супраудніцаў — піва і шашлыка. Ці такога ўшанаваныя варты нашы продкі? Даруйце ўжо за гэтаке банаўна-патаснасна запытаньне.

Тадэвуш Новак

дзе варта быць

ВЫСТАВЫ

Слуцкія паясы

Да 13 снежня ў Нацыянальному музеі гісторы і культуры (бульвар Маркса, 12) праце выстаўва «Слуцкія паясы». Апошняя выстаўва паясоў у Беларусі была ў 1927 г. Эманіструца набойльшая колекцыя слуцкіх паясоў з тых музэй, дзе яны заходзіліца. Такама да 17 кастрычніка можна ўбачыць чатыры паясы са збораў Дзяржаўнага гістарычнага музею Масквы.

Выстаўва на чатырох

Да 15 кастрычніка ў галерэі П.Шчамялева (пр.Ракасоўскага, 49) праце выстаўва «Акварэль у 4-х асбахах». Ідея выстаўвы ўзвігала падчас уделу чатырох мастакоў з Беларусі — Зыгмута Сурыновіча, Уладзіміра Гераўчыра, Сяргея Пісаравіч і Пілай Лесьняковай — у Міжнародным біенале акварэлі ў Німкірэ (Бэлгія).

Vivat, Alma Mater

Да 26 кастрычніка ў галерэі «Універсітэт культуры» (Кастрычніцкая пл., 1) праходзіць выстаўва, прысьвячаная 30-годзьдю да Беларускага ўніверсітэту культуры і мастацтваў да 15-гадзьдю спэциялізацыі «народныя рамёствы» — «Vivat, Alma Mater!». На выстаўве выкладчыкі, аспіранты і студэнты ўніверсітэту можна ўбачыць творы аўтэнтычных дэкаратыўных керамікі, мастацкага тэкстылю, саламоплянінні, батыкі, станкавага жывапісу, фатаграфіі.

СУСТРЭЧЫ

13 кастрычніка а 18-й гадзінікі будзе паседжанне клуба інтэлігэнцыі імя Святога Кірылы Тураўскага пры гэзка-каталіцкай парафіі Святога Язэпа ў памяшканні бібліятэкі імі Адама Міцкевіча, якія месціцца ў Чырвоным касцёле. Выступуць Анатоль Сідарэвіч. Тэма выступу: «екуменічны звезд інтэлігэнцыі ў Гнезыне «Эўропа хрысціянская».

Сустэрна з пісьменнікам

7 кастрычніка а 19-й на гістарычным факультэце БДУ (бульвар Чырвоназармейская, 6, ауд. №44) адбудзеся творчая сустэрна з Ягорам Коневым — «Выікарыйскія гістарычныя сюжэты ў папулярнай літаратуре».

ТЭАТРЫ

Опера

(на сцене Цэнтральнага дому афішэрства)

11 (аўг) — «Кармен».

12 (ср) — вечар страдаўнігага романсу

13 (чу) — «Хаванышына».

15 (сб) — «Ляган Анергін» (на сцене Беларускага філармоніі)

13 (чу) — вечар вакальных дуэтў.

Балет

(на сцене Палацу Рэспублікі)

8 (сб) — «Дон Кіхот».

9 (нда) — «Эсмэральда».

13 (чу) — «Карсар».

Купалаўскі тэатар

7 (тг) — «Таголевая завея».

8 (сб) — «Чычыкай».

9 (нда) — «С.В.».

10 (пн) — «Каханье ў стылі барока».

12 (ср), 13 (чу) — «Кім».

15 (сб) — Івана, прынцэса Бургундзкай».

16 (нда) — «Гамільтанна малітва».

Малая сцэна

7 (тг) — «Дзікае паліваньне карала Стаках».

9 (нда) — «Адчыніце кантра-лёр».

15 (сб) — «Беларусь у фантастычных алавяданнях».

Тэатр беларускай драматуры

8 (сб) — «Адэль».

- 11 (аўг) — «Валянціна».
- 13 (чу) — «Нязваны госьць».
- 14 (пт) — «Містэр Розыгрыш».
- 15 (сб) — «Адвечная песня».
- Тэатр імя Горкага
- 8 (сб), 9 (нда) — «Нінчака».
- 11 (аўг) — «Выпадковы вальс».
- 12 (ср) — «Анджела ды іншыя».
- 13 (чу) — «Перад заходам сонца».
- 14 (пт) — «Дзядзькаў сон».
- 15 (сб) — «Адзіны спадчыннік».
- 16 (нда) — «Ад'ютант-Ша Яго Вялікасці».

СПОРТ

Заключныя матчы зборных

11 кастрычніка, аўторак
Матч адборачнага турніру да моладзевага чэмпіянату Эўропы-2006

Беларусь—Нарвегія.
Барысай Гарадзікі стадыён.
Пачатак а 19-й.

12 кастрычніка, сярда

Матч адборачнага турніру

да чэмпіянату свету па футбоце-2006

Беларусь—Нарвегія.

Сталічны стадыён «Дынама».

Пачатак а 19:30.

Гандбал

Ліга чэмпіёніў. II тур

10 кастрычніка, нядзеля

БГК імя Мішкова (Берасць) — «Кольданы» (Данія).

Менскі Палац спорту (пр.Машэрава, 4). Пачатак а 17:20.

Хакей. Чэмпіянат Беларусі

8 кастрычніка, субота

«Онтаўтав» (Менск) — «Соція» (Кіев). Парк імя Горкага.

«Хімвалакно» (Магілёў) — «Гомель».

«Віцебск» — «Неман».

«Хімік-СКА» (Наваполацак)

— «Барысцы».

Пачатак а 13-й.

КЛЮБНАЕ ЖЫЦЬЦЁ

Madison (219-00-10)

6 (чу), 22.00 — Lady's Thursday.

7 (тг), 23.00 — dj Nice.

8 (сб), 23.00 — шоу барменаў.

9 (нда), 23.00 — «staff party»:

Бітва барменаў Расіі і Беларусі.

Bronx (288-10-61, GSM «Velcom»; 103 і 105)

6 (чу), 23.00 — жывая музыка па dj-bar.

7 (тг), 24.00 — dj Lovesky.

8 (сб), 23.00 — St. Petersburg Sessions #3.

9 (нда), 17.00 — нядзельны кінасансы.

Izium (206-66-18)

6 (чу), 23.00 — «RNB Royalty Party»: Gaamer, Induss / BURNing Night: drum show, fire strip dance, barman show, lady BURN.

6 (чу), 23.00 — жывая музыка ка dj-bar.

7 (тг), 24.00 — dj Lovesky.

8 (сб), 23.00 — St. Petersburg Sessions #3.

9 (нда), 17.00 — нядзельны кінасансы.

«Брэты Грым» (The Brothers Grimm) (3-20-22-18)

6 (чу), 23.00 — «RNB Royalty Party»: Gaamer, Induss / BURNing Night: drum show, fire strip dance, barman show, lady BURN.

7 (тг), 24.00 — жывая музыка ка dj-bar.

8 (сб), 23.00 — «White Tower»: dj Top, dj Bergamo.

7 (тг), 23.00 — dj Alex.

8 (сб), 1.00 — dj Dee.

9 (нда), 23.00 — жывая музыка: «Acoustic Bands» / dj Alex, dj Bergamo.

7 (чу), 21.00 — жывая музыка, эрэванская шоў.

8 (сб), 22.00 — «Globalization»: dj Angel (BE), dj Tor.

9 (нда), 21.00 — жывая музыка / disco-program.

Белая Вежа (284-69-22, 239-16-00)

6 (чу), 23.00 — «White Tower»: dj Top, dj Bergamo.

7 (тг), 23.00 — dj Alex.

8 (сб), 1.00 — dj Dee.

9 (нда), 23.00 — жывая музыка: «Acoustic Bands» / dj Alex, dj Bergamo.

16 (нда) — «Гамільтанна малітва».

Балет (на сцене Палацу Рэспублікі)

8 (сб) — «Дон Кіхот».

9 (нда) — «Эсмэральда».

13 (чу) — «Карсар».

Купалаўскі тэатар

7 (тг) — «Таголевая завея».

8 (сб) — «Чычыкай».

9 (нда) — «С.В.».

10 (пн) — «Каханье ў стылі барока».

12 (ср), 13 (чу) — «Кім».

15 (сб) — Івана, прынцэса Бургундзкай».

16 (нда) — «Гамільтанна малітва».

Малая сцэна

7 (тг) — «Дзікае паліваньне карала Стаках».

9 (нда) — «Адчыніце кантра-лёр».

15 (сб) — «Беларусь у фантастычных алавяданнях».

Тэатр беларускай драматуры

8 (сб) — «Адэль».

«Аўрора» (253-33-60)

«Брэты Грым»: 7 (тг) 16.00, 18.00, 21.00; 8, 9 (сб, нда) 18.30, 21.00.

«Знамёства з Факерамі»: 7 (тг) 17.00, 21.00; 8, 9 (сб, нда) 18.30, 21.00.

«Міранда за пёдам»: 7 (тг) 17.00, 21.00; 8, 9 (сб, нда) 18.30, 21.00.

«Перамога» (203-77-66)

«Мужчына па выліку-2»: 7 (тг) 17.00, 21.00; 8, 9 (сб, нда) 18.30, 21.00.

«Птушкі-2: падарожжа на край съвету»: 7 (тг) 17.00, 21.00; 8, 9 (сб, нда) 18.30, 21.00.

«Пінэр» (227-64-87)

«Знамёства з Факерамі»: 7 (тг) 17.00, 21.00; 8, 9 (сб, нда) 18.30, 21.00.

«Міранда за пёдам»: 7 (тг) 17.00, 21.00; 8, 9 (сб, нда) 18.30, 21.00.

«Пінэр» (203-34-16)

«Басанож на маставой»: 7 (тг) 17.00, 21.00; 8, 9 (сб, нда) 18.30, 21.00.

«Цэнтральны» (200-34-16)

«Зоркаўская война»: эпізод III.

«Зоркаўская война»

ЛЕВЫМ ВОКАМ

Выбар адзінага. Погляд з Каракасу

Няма нічога лепшага на съвеце, як сядзець на беразе Каўбскага мора, цягнуць мясцовы ром і разважаць пра лёсы беларускай дэмакраты. Фэльетон Лёліка Ушкіна.

Калі ў Менску ў гонар перамогі Мілінкевича адкаркоўвалі шампусік, у Каракасе, адкуль пішу гэты тэкст, была дзявятая раніца. У прынцыпе, цікава было даведацца, што там ціпэр на МАЭС. Аднак нават у выпадку, калі б буумэкры прапаноўвалі он-лайн рабіцтва стаўкі на кандыдатаў, усё роўна ня здолеў бы ў гэты час паднімць свой зад і начапаць у інтэрнэт-кафэ. З адной прычыны — па «скрыні» транслювалі праграму «Алё, прэзыдэнт», якую вядзе правадыр баліварскай рэвалюцыі, прэзы-

дэкт краіны, яго экспеленцыя Уга Чавэс! (Бурныя авацы.)

Прэзыдэнт Чавэс у жывым этэры ўстаўлялі пістон усім, хто жадае будаваць «сацыялізм у ХХІ ст.». Такіх чапушылаў у Вэнсуэльскіх дастатковы шмат, таму праграма цигніца доўга, пакуль гарант пятай у гісторыі краіны канстытуцыі ў парадку чаргі не апраўлеў ўсю контру. Гэтым разам «Алё» цыянгнулася ўсяго шэсць гадзін. За 360 хвілін Уга выклік плян здабычы нафты, сышер у парашок літыфундистаў, правёў сэлектарную нараду з міністрамі адукцыі, уставіў «пятаю» у філягічную дыскусію, адкалоўшы нешта геніяльнай након таго, ці траба ўстаўляць у слоўнік партугальскіх афарызмы, прэзэнтаўш чысьці раман, працытаваўшы найбольш упадабаныя ім кавалкі, агучыў лісты ў сваю падтрымку ад маладых чыканас з

ЗША, называў неікага мясцовага палітыка «шэльмам».

У фінале ў студыю прыпёраў дзіцячы хор, уздэлнікам якога было па 5—6 гадоў. Прэзыдэнт бухнуўся перед музычнымі калектывамі на калені, падвоўз бліжэй, расцалаў кожнага хлопчыка і дзячынку, а на закуску яшчэ і дырэктарку. Ни ведаю, як вэнсуэльскі электрарат, а зь мяне сълёзы перлі ніягарскім вадаспадам.

Між тым, пакуль Чавэс аддзяўляўся з дзецімі, лідэр апазыцыі сабраў прэзыту і наехаў на Угу, быўшам той прафукаў блюджэт. Натуральна, на фоне прэзыдэнцкага шоў гэта выглядала сумна і нудна. Нідзінна, што рэйтынг на штоўнікі адкалоўшы нешта геніяльнай након таго, ці траба ўстаўляць у слоўнік партугальскіх афарызмы, прэзэнтаўш чысьці раман, працытаваўшы найбольш упадабаныя ім кавалкі, агучыў лісты ў чавэскага «Руху за Пятую рэспубліку» — 44—45%.

Калі тэндэнцыя захаваеца, то нас чака-

юць цікавыя часы: прайграўшы некалькі разоў, вэнсуэльская апазыцыя лягічна прыйдзі да выяснові — клін кінім вышыбаюць. І пачне шукаць кандыдата — лінствера Чавэса. На гэтай плянізе ёсьць толькі адзін палітык, здольны пасцягаць з Уга ў вобласці піяр. Чыгач, натуральна, ведае яго прозвішча. Мая яму парада: на траба тримацца тут за ўладу. Адна справа будавацца рынкавы сацыялізм у краіне, якія сядзіць на іголы «Газпрому», а другая — у Вэнсуэле, адным з сусветных лідэраў па экспарце нафты. Гэта ж можна такі хакейная палаца па прызытраў вэнсуэльскай мяжы забацца!

Вучыце гішпанскую, Аляксандар Рыгорович...

ПРЫВАТНЫЯ АБВЕСТКИ

КАНТАКТЫ

Алег просьці адгукнуча Варыводу Тамару. Т.: 274-73-75

КАЦЯНЯ

Беларускамунае кациння ў добрыя руки. Т.: 247-57-80
КНІГІ

Прадам книгі: «Тэўтонскі орден» А.Крачэвіча, «Беларуска-польскі размоўнік» Кішкі, «Справа» дзе абліччяў З.Пазынка, «Споведь», «Ад родных ніў» (Прага, 1942 г., факс. выд.), Л.Генюш, «Глазычныя партыі Беларусі» ды шмат іншага, багаты выбар. Т.: 753-70-05

Прадам книгі: «Кароткая гісторыя Беларусі» (1910 г., факс. выд.) Пастоўскага, «Беларуска-расейскі слоўнік Байкоў, Некрашэвіч, «Беларускі кніга-бор», «Летапісы і хронікі», Каліноўскі, Баршчэўскі, Гётэ, «Філіматы і філіаты», «План Гадзін», пе-ракладаныя газіты, гісторыя, мастацтва. Т.: 753-70-05
Кнігабмен: Т.: 753-91-96

Прадаю: «Беларускі класычны правапіс», «Наша Ніва» (факс. выд.), «Матэматычны энцыклапеды», дыцячыя книгі, пісаныя класычным правапісам, камплект падручнікаў па старобеларускай, ста-

рарускім мовах і іншых. Т.: 753-91-96
«Сылі землеўладальніка Менскіх губерні» («Ліндаў, кароль Пілові») (стасункі ВКЛ і Пілончага ордні), мэтрыкі. Т.: 753-91-96

Пераклады: кнігі, перакладанія з польскай, ангельскай, італьянскай, расейскай мову, у тым ліку «Дзядо», «Сантыў Мікаэвіч, падручнікі па журналісты-ци і іншах. Т.: 753-91-96

Беларускае аўдыё. Пралана калекцыя беларускіх касцэд, СД, у тым ліку «Вітязы», фальклёр, «Лі нарадзіўся тут», сучасная і арханочная музыка. Т.: 753-91-96
Драбарчыніна раздадча кнігак па мозаічнай, філозофіі, палітологіі, кніжак Зяніна, Яна Станкевіча ды іншага на прыкладных умовах, энцыклапедыі, слоўнікі, сучасная клясіка па-беларуску, фильмы ды музыка на CD на Румынцаў, 13 (ТБМ). Панядзе-лык-пятыцца (15.00—19.00). Т.: 707-40-01

ПРАЦА

Яканса выканано пісмовыя працы па беларускай гісторыі, літаратуре і мове. Звязратаца загадзя пасыла 17—17. Т.: 235-18-72. Юры Сэмінары па гісторыі, культуралёгіі, мастацтвазна-стве. Т.: 234-93-71, 707-40-01 (Сяргак)

ЗАПРАШАЕМ У ПАДАРОЖЖА

9 кастрычніка (нядзеля) па маршруце: Менск—Сынковічы—Зэльва—Крамяніца—Ізабелін—Генеза—Мысьцібала—Краскі—Падароск—Менск.

14—17 кастрычніка: Кракаў—Вялічка.

23 кастрычніка: Дамашаны—Алесіна—Ляды—Убель—Сылівачы—Дукора—Ра-ванічы—Багушэвічы—Беразіно.

Т.: 232-54-58, 622-57-20 (Зымцер), 264-12-38, 776-24-35 (Павал).

Наша Ніва

незалежная газэта

заснаваная ў 1906, адноўлена ў 1991
галоўныя рэдакторы «Нашай Нівы»:
З. Вольскі (1906), А.Уласц (1906—1914),
Янка Купала (1914—1915), А.Луцкевіч,
У.Знаміроўскі (1920). С.Дубавец (1991—2000).

сакратарка рэдакцыі Настя Бакшанская
галоўны рэдактар Андрэй Дзінько
фотарэдактар Ацяр Ліва
кам.галоўнага рэдактара Андрэй Скурко
мастакі рэдактар Сяргей Хараўскі
выдавец і заснавальнік Фонд выдавальных газет
«Нашай Нівы»

АДРАС ДЛЯ ДОПІСАУ:
220050, Менск, а/c 537
Telfax: (017) 284-73-29, 8-029-613-32-32,
8-029-707-73-29.
E-mail: nn@prgmedia.by
On-line: www.nn.by

© НАША НІВА. Слэпілка на е-шашу Ніев аўтавозаў. 12 лапо фар-натан A2, 6 дру, арк. Друкарня РУГ «Відэавідэа» беларускі Дом друка. Менск, пр. Ф. Скарыны, 79. Радыданы не нае ардакансы за замест рэклам-ных аўбесед. Кошт саборны. Пасведчанне аб рэгістрацыі прадпрыемства выданы №581 ад 4 ліпеня 2002 г., выданы Міністэрствам інфармаціі Рэспублікі Беларусь. Юрыйдичны адрас: Менск, вул. Калектарная, 20а, 2а. Р/р 301521200012 у МГД ААТ «Белізвестбэнко», Менск, код 764. Наклад 3372. Газэта выдаецца 48 разоў на год. Нумар падпісаны ў дру 20.00. 05.2005. Занова № 5734.

Рэдакцыйны адрас: Менск, Калектарная, 20а/2а

Рэдкі фэномэн — частковае зацьменне сонца — назіраўся ў Беларусі 3 кастрычніка.